NASIL YAPMALI?

(İki perdelik oyun)

N.G. Çernişevski'nin
aynı adlı romanından sahneye uyarlayan:

Hayri Zafer

2019 YAYINI İÇİN NOTLAR ve AÇIKLAMALAR:

Nikolay Gavriloviç Çernişevski 'nin Türkçe'ye "Nasıl Yapmalı?" adıyla çevrilen ama asıl adı "Ne Yapmalı?" olan bu romanını sahneye uyarlama çalışmasını bir yılı aşkın bir süre sonunda, 1996 yılında tamamladım. 1997 yılında **Londra Meydan Sahnesi** tarafından sahnelenen metni, özüne ilişmeden bazı ifadeleri düzelterek bu yayına hazırladım. Bu değişikliklerden birini burada özellikle belirtmek istiyorum.

Metnin yazılıp sahnelendiği yıllar (1995-97), asıl idealinden, anlamından kopartıldığını düşündüğüm sosyalizm kavramının yerine hangi kavramı kullanacağımı bilemediğim yıllardı. İçime tam sinmemiş olsa da "Alternatif toplum" kavramı ile yetiniyordum 1990'larda. 2000'li yılların başında komünalizm kavramı ile tanışıp buluştum. Bunun hikâyesini **"KAÇARKEN"** adlı romanımda anlattım. Yayınlanmak üzere oyun metnini gözden geçirirken bu kavramı da Vera'nın Rahmetov'u anlattığı diyalogta kullandım. Kısacası, yazılıp oynandığı yıllardaki metni bilenler o zamanlar bu kavramın kullanılmadığını söylerlerse, haklılar.

Üzerinde durmak istediğim bir konu da, romanla benim yaptığım uyarlama arasındaki farklılıklar.

Romanı yazılışından yaklaşık 150 yıl sonra sahneye uyarlarken yapılacak bir güncellemenin romanın anlatıklarına uygun olduğunu düşündüğüm bir bölüm vardı. Eşitlikçi toplumun sesi olan "Nişanlı" karekterinin toplumsal gelişimleri kadınlar üzerinden anlattığı bu bölüme, Çernişevski'nin yaşadığı yıllar sonrasında yaşanan toplumsal kavgayı da birkaç satırla olsun eklemek istedim. Kadınlar üzerinden bir anlatıma en uygun sembol ise Rosa Lüxemburg olabilirdi.

Konuya oldukça denk düştüğünü düşündüğüm Ahmet

Arif'in mısraları ile de oyuna yaşadığımız topraklardan da bir esinti taşımaya çalıştım. Bu da belirtmek ihtiyacını duyduğum, uyarlama sırasındaki bir diğer farklılık.

Açıklamalarımı, oyunun Ocak 1997'de sahnelenirken hazırlanan tanıtım broşürüne yazdığım satırlarla bitirmek istiyorum:

NEDEN "NASIL YAPMALI?"

Engels anlatır, evcilleştirilen hayvanları özel mülkiyetine geçiren erkeğin kadını tahakkümüne almasını. Bu süreç, toplumun sınıflara bölünmesi ile devam eder ve günümüze kadar uzanır. Ancak, insanlık hür, eşit, kardeş toplum düzenini yaşamış ve bu düzen, insanlığın kollektif bilinçaltına yerleşmiştir bir kez. Kutsal kitaplardaki "cennet", bir ölçüde, bu yitirilmiş toplumsal düzenin dile getirilişidir. Bu düzen, o günden bu yana hep ulaşılmaya çalışılan bir ideal olarak yaşar durur.

20 yıl kadar önce ilk okuduğumda, "Filme alınsa da geniş kitlelere ulaşsa," dediğim "Nasıl Yapmalı?" bu ideali ve özellikle de, toplumsal özgürlüğün kadının özgürleşmesi ile olan bağını irdeleyen bir eser. Fosilleşmiş beyinlerin "Çoktan aşıldığını, zamanının geçtiğini"(!) söylediği bu roman ve anlattıkları, 20 yıl öncesine kıyasla, bugün –hem yaşanan demoralizasyon, hem de yanılgı ve yanlışlarla yüzleşebilmemiz açısından- daha önemli.

'Yarınlar bugünden kurulur" mesajını veren ve insanın insana tahakkümünün ilk nüvesi olan kadının tahakküm altına alınışına karşı çıkıp, giderek bunun toplumsal özgürlükle tamamlanışının ipuçlarını sunan "Nasıl Yapmalı?"yı oyunlaştırmak, karınca kararınca, yaratılan demoralizasyona karşı çıkma çabasıdır.

Nisan 2019

Hayri Zafer

KARAKTERLER:

1- Dimitri Sergeyiç Lopuhov
2- Yazar
3- Vera Pavlovna
4- Máşá (Birinci Terzi)
5- Alexandr Matyeviç Kirsanov
6- Marya Alekseyevna (Vera'nın annesi)
7- Jüli (Fransız kadın)
8- Serj
9- Mihail İvanoviç Storeşnikov (Ev sahibi subay)
10- Pavel Konstantinoviç (Vera'nın babası)
11- Nişanlı
12- Donya (İkinci Terzi)
13- Feodor (Üçüncü Terzi)
14- de-Mérique (Opera sanatçısı)
15- Rahmetov
16- Katerina Vasilyevna (Katya)

DEKORLAR:

GENEL**:**	Yazar'ın masası sahnenin ön tarafında sol köşededir. Masada okuma lambası (Yazar konuşacağı zaman kendisi yakar), kâğıtlar, Nasıl Yapmalı'nın oyun teksti ve romanı vardır. Onun arkasına düşen tarafta dikiş makinaları olan atölye. Karşı (sağ) duvar tarafında duvara yaslanmış bir piyano. Sahnenin ortası oturma odası, yatak odası, sokak, café olarak değişen sahnelerde değişen dekorlarla kullanılır.
Dekor 1 **:**	Vera'nın oturma odası. Küçük bir masa, sandalyeler vs. Sahnenin ortası.
Dekor 2 **:**	Vera'nın annesinin evinin oturma odası. Koltuk vs. . Sahnenin ortası.
Dekor 3 **:**	Bir sokak . Sahnenin ön iki tarafında iki sokak lambası.
Dekor 4 **:**	Kirsanov ile Lopuhov'un oturma odası odası. Kitaplık, masa, sandalyeler.
Dekor 5 **:**	Sahnenin orta arka tarafında sandalye ve masası ile bir café.
Dekor 6 **:**	Sahnenin orta tarafında (seyirciye göre) sağa yakın bir yerde Vera'nın yatak odası.
Dekor 7 **:**	Sahnenin (seyirciye göre) sol arka tarafında bir dikiş atölyesi. Üç dikiş makinesi vs.

BİRİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Sahne karanlıktır. Bir tabanca patlamasının ışığı, sonra sesi. Önce sert sert kapı vuruluşu, daha sonra da kırılan kapı sesi.)

YAZAR: Gece saat iki buçuk sıralarında Liteyniy köprüsünün tam ortasında bir alev parlamış, arkasından bir silah sesi duyulmuştu. Hava bulutlu ve çok karanlıktı. Nöbetçi polis memuru ve o saatte sokaktan geçen tek tük yayalar sesin geldiği yöne doğru koşmuşlardı ama ortalıkta kimseler yoktu. Polis, **"Ateş eden her kim ise, kendi kendini vurmuş olmalı,"** diye düşünmüştü. Daha sonra suya dalacak gönüllüler bulunmuş ve kepçeler, kancalar, değnekler, hatta bir balıkçı ağı da getirilmişti. Fakat gece zifiri karanlık olduğu için irili ufaklı kırk-elli tahta parçasından başka bir şey ele geçiremeyince, **"Olsa olsa, ceset bu geçen iki saat içerisinde deniz kıyısına doğru sürüklenmiş, orada duruyor olabilir,"** diyerek, aramaya devam etmekten vazgeçmişlerdi.

Ertesi sabah, bir gece önce civardaki otele gelip, sabah sekizde kaldırılmasını isteyen müşterilerini uyandıramayınca otel görevlileri polis çağırıp odanın kapısını kırdırmışlardı. Odada bulunan notu okuyan polis gece yarısı Liteyniy köprüsünün üstünde meydana gelen olayın aydınlandığı kanaatine vardı. Otel odasında bulunan not gece çözülememiş düğümü çözmüş oluyordu...

LOPUHOV'UN SESİ : "Bu akşam saat on birde sokağa çıkacağım ve bir daha dönmeyeceğim. Gece saat iki ile üç arasında Liteyniy köprüsünde sesim duyulacaktır. Kimseden şüphe edilmemesini rica ederim."

İKİNCİ SAHNE

(Dekor 1. Vera bir yandan dikiş dikmekte, bir yandan da arka planda söylenmekte olan şarkıya mırıldanarak katılmaktadır. Şarkının birinci dörtlüğünün son dizesi söylenirken, Máşá girer. Elinde bir zarf tutmaktadır.)

VERA'NIN ŞARKISI

Taş olsaydık çatlardık
İnsan olduk dayandık
Sevdik de insan olduk
İnsan olduk dayandık

VERA : Máşá dikişime bir bakar mısın? Düğününüz için hazırladığım pelerin nasıl? Bunu kendim için dikiyorum.

MÁŞÁ : Aaa.... bunun nakışı bana dikip işlediğiniz pelerindeki kadar zengin değil. Neden?

VERA : Elbette gelin düğünde herkesten zarif olmalı.

MÁŞÁ : Size bir mektup getirmiştim. Vera Pavlovna.

(Vera zarfı alır.)

VERA : Zarfta şehir postasının damgası var... Bu, onun el yazısı. Ama nasıl olur? O şimdi Moskova'da değil mi?

(Mektubu okur.)

Yok, canım nasıl olur, ben dikkatli okumadım herhalde.

(Mektubu tekrar okur.)

Ah ne yaptım, ne yaptım! Ne yaptım ben!

(Kirsanov girer.)

KİRSANOV : Veroçka, nen var? Ne oldu? Biz seni ağlarken hiç görmedik. Ne oldu, ne oldu sana böyle?

(Máşá çıkar.)

VERA : Oku, masada.

(Kirsanov mektubu alır, hızla göz atar. Duralar... Tekrar okur.)

LOPUHOV'UN SESİ: "Hepimizin mutlu olabilmesi için gerekeni yapıyorum. Benim için üzülmeyiniz. İkinizi de o kadar çok seviyorum ki, azmim beni mutlu kılıyor. Hoşça kalınız."

(Vera'ya doğru bir adım atar ve eline dokunur.)

KİRSANOV : Veroçka?

VERA : Çekil! Bana dokunma! Kan içindesin! Onun kanı bu! Seni bırakıp gideceğim! Benim de üstüm başım kan içinde! Onun kanı... Üzerimde! Senin kabahatin yok. Ben, yalnız ben... ..ben kabahatliyim. *(Hıçkırıklara boğulur)* Ahh ne yaptım ben!.. Ne yaptım!..

KİRSANOV : Veroçka…

(Vera derin bir soluk alır. Sakinleşmiş ama

titreyen bir sesle:)

VERA : Bir tanem… Beni yalnız bırak, olur mu?

(Kirsanov üzgün bir halde odadan çıkarken, Vera arkasına yaslanır ve gözlerini kapar. Işıklar kısılır. Birkaç saniye sonra ışıklar tekrar eski halini alır.)

Sevgilim, gel konuşalım.

(Kirsanov girer.)

Canım benim, ayrılmalıyız. Ben kararımı verdim. Gerçi çok zor bir şey, ama bu durumda birbirimizin yüzüne bakmak daha zor olacak. Onu ben öldürdüm; ölümünden ben sorumluyum.

KİRSANOV: Veroçka senin suçun yok ki!

VERA : Sus... Beni haklı çıkarmaya çalışma! Bunu yaparsan senden nefret etmeye başlayacağım. Beni bağışla, senin için dayanılmaz bir karar aldığımı biliyorum. Benim için de buna katlanmak çok güç. Ama başka türlü yapamam. Çok geçmeden sen de bana hak vereceksin. Bak dinle; ben Petersburg'dan ayrılıyorum.

KİRSANOV : Peki nerede yaşayacaksın?

VERA : Daha bilmiyorum. Ama bunun önemi yok. Müzik öğretmenliği arayacağım kendime... Öğretmenlik bulamazsam mürebbiyelik yaparım. Eğer büyük bir sıkıntıya düşersem sana yazarım. Görüyorsun, yardımını reddetmiyorum. Bu, sana olan sevgimi gösterir. Şimdi vedalaşalım. Sen hemen git.

Hemen! Ben yalnız kalınca olanlara daha kolay dayanırım. Yarın artık burada olmayacağım, o zaman eve dönebilirsin. Sakın ha beni geçirmeye gelmeyesin. Sevgilim benim, vedalaşalım, uzat elini son defa sıkayım.

(Vera son sözlerini söylerken yerinden kalkmış, yüzü bütünüyle Kirsanov'a dönüktür. Kirsanov Vera'yı kucaklamaya yeltenir. Ama Vera, onun bunu yapacağını beklemekte olduğundan, daha atik davranır ve geriler.)

Hayır olmaz. Gerek yok buna. Bu, ölene de saygısızlık olur. Ver elini sıkayım. Bak ne kadar kuvvetli sıkıyorum. Artık elveda dostum!

(Kirsanov Vera'nın elini bırakmak istemez. Vera zorla çeker.)

Yeter! Haydi, git artık!

(Işıklar kısılır. Vera koltuğuna oturur. Birkaç saniye geçer. Dış kapının kapanma sesi duyulur. Vera yerinden fırlar. Sahneden çıkar. Sahne arkasından Vera ile Kirsanov'un sesleri duyulur.)

Dayanamadım, hayır dayanamadım! Bir tanem, sevgilim! Sarıl bana… Sıkıca sarıl. Son bir kez olsun öpmek istedim... Git artık şimdi… Elveda...

YAZAR: Kimi dünya trajedisi bir tek insanın trajedisi olarak ete kemiğe bürünüp somutlaşabiliyor. Elbette bu olumsuzluk

olumlu kutbu da beraberinde getiriyor. Ve, o, bir tek insanın trajedisinin anlaşılabilmesi, insanlığın trajedileşmiş kimi problemlerinin çözümü için ipucu olabiliyor.

Öykümüz böyle bir öykü, başkahramanı da bir kadın. Vera... Vera'nın çocukluğu büyük bir malikânede geçmiştir. Bu malikânenin sahibi Çar'ın ordusunda önemli mevkide bir subay olan Mihail İvanoviç'tir. Vera'nın babası Pavel Konstantinoviç ise on dört yıldan beri bu malikânenin kâhyasıdır. Aynı zamanda bir devlet dairesinde de müdür yardımcısıdır. Vera'nın annesi Marya Alekseyevna kocasına kâhyalık işlerinde yardımcı oluyor görünüyorsa da, aslında bütün ipleri elinde tutmaktadır. Her ikisi de aynı zamanda sağa sola faizle kredi vermekte, yani tefecilik yapmaktadırlar… Kendileri malikânede kâhya idiler ama kendi ev işlerini yaptırmak için bir hizmetçi bile tutmuşlardı. Marya Alekseyevna işte bu hizmetçi kadına ve kızı Vera'ya her fırsatta bağırır çağırır, pis pis söver ve hatta bazen onları döverdi. Öte yandan, Marya Alekseyevna kızının iyi bir eğitim alması, Fransızca ve piyano öğrenmesi için kesenin ağzını açmaktan kaçınmamıştı. Aslında Marya Alekseyevna'nın bütün yaptıkları kızına zengin bir koca bulmak ve onu bu kocaya hazırlamaktan ibaretti. Kızı için kafasındaki koca adayı ise malikânenin sahibi Mihail İvanoviç'ten başkası değildi.

Bir gün Mihail İvanoviç arkadaşlarıyla tanıştırmak için Vera'yı annesiyle birlikte

operaya davet etmişti. Arkadaşlarına da Vera'nın metresi olduğunu söylemişti. Şu anda, Vera'nın yarıda terk ettiği Opera dönüşü, evlerinde ana kız tartışmaktadırlar.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Dekor 2. Vera gözleri kapalı divana uzanmış, anası öfkeli bir şekilde dolanıp durmaktadır.)

MARYA : Veroçka, vay nankör kız vay, şu çirkin suratını onlardan saklayıp, niye başını ikide bir öte yana çevirdin. Locamıza uğramakla sana hakaret mi etmiş oldular? Aptal, sana saygı gösterdiler.

(Vera cevap vermez. Marya dolanmayı bırakır. Vera'nın ayakucuna, Vera'nın ayaklarını itekleyerek oturur. Vera'nın halâ gözleri kapalıdır, ayaklarını karnına doğru toplar.)

Söyle bana, söyle**:** Fransızca gelin-güvey nasıl denir? "Maryaj" mı derler düğüne? Lânet olsun aralarında Fransızca konuşup durdular.

VERA : Düğünün Fransızcadaki karşılığı merriaaj'dır. Gelin'e "la mariye", damada da "lö mariye" derler.

MARYA : Hayret. Böyle bir laf geçmedi. Kız, sakın uyduruyor olmayasın! Fena olur sonra karışmam!

VERA : Yooo... ...aynen böyle. Ama onlardan bunu ne bugün, ne de başka bir gün duyacak

değilsin... Bu konudan bıktım artık. Başım ağrıyor.

MARYA : Neee? Ne aptal suratlı?

(Vera cevap vermez.)

Orda da tutturdun "gidelim de gidelim, başım ağrıyor" diye. Dur hele. Ne dedi Mihail İvonoviç seni arabaya bindirirken?

VERA : Yarın sabah bize uğrayıp, nasıl olduğumu öğrenecekmiş.

MARYA : Eh talihin varmış! Peki, öyleyse kılına bile dokunmayacağım. Ama yarın gayet neşeli olacaksın. Gece iyi uyumalısın. Anladın mı budala! Sakın ağlıyayım deme ha! Hele yarın gözlerin şiş, suratını asmış göreyim, bak daha neler olacak. Bugüne kadar hep göz yumduğum yeter. Madem batacağız, hiç değilse kendimi son bir kez göstereyim.

VERA : Siz de pekâlâ bilirsiniz ki, çoktandır ağlamıyorum.

MARYA : Tamam tamam... Yarın herifle biraz daha konuş.

VERA : Evet, yarın onunla konuşacağım.

MARYA : Ha şöyle yola gel, akıllan! *(Biraz duralar. Yatışmıştır)* Bana darılma Veroçka. Seni sevdiğim için söylüyorum. Senin iyiliğin için. Biliyorsun analar çocuklarını ne kadar çok sever. Tam dokuz ay karnımda taşıdım seni. Nankör olma, söz dinle. Sana söylediklerimi yabana atma, dediğim gibi davran. Göreceksin, yarın seni bizden isteyecek.

VERA : Yanılıyorsunuz anne. Ben neyim ki onun gözünde beni istesin? Aklında öyle bir şey yok. Aslında o beni metr... Ah anneciğim... ...neler söylediklerini bir bilseniz.

MARYA : Biliyorum. Bana akıl öğretme. Düğünün lafı geçmemişse o zaman malum... Ama kime çattıklarını bilmez andavallar. Saçından, kulağından çeke çeke mihrabın önüne sürükleyeceğim keratayı. Üstelik de elimi öpecek, memnun olacak. Hadi bakalım, konuştuğumuz yeter. Kızların bildikleri şey başka, analarınınki başka.

VERA : Anneciğim, yetişir! Size söyledim... Onunla yarın konuşacağım. O kadar. Çok yorgunum. Benim yatıp dinlenmem gerek.

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Sahne -geri plan- kararır. Dekor 3.)

JÜLİ : Yalan söylüyorsunuz! Yalan! Adi suçlamalardır, söylediklerinizi. O kadın asla sizin metresiniz değildir! Onu tuzağa düşürmek, satın almak istiyorsunuz! Onun nasıl ikide bir yüzünü çevirdiğini, nasıl kin ve öfke ile size baktığını kendi gözlerimle gördüm. Bu ne alçaklık!

SERJ : Hadi hadi numaraların sökmedi.

MİHAİL : Hayır, yanıldınız. Emin olun yanıldınız. O kız benim metresimdir. Aramızdaki şey sadece şu malum kıskançlık sahnelerinden biriydi. Birinci perde sırasında operada Matilda'nın locasında oturduğumu görmüş. Hepsi bu

kadar.

SERJ : Hadi azizim hadi, amma da palavra sıkıyorsunuz.

JÜLİ : Bir de utanmadan Jan'la iddiaya girdiniz. Yarın o kızı akşam yemeğine getirirseniz Jan ziyafet paralarını ödeyecek, ama bu ona dokunmaz. Ya getiremez de siz kaybederseniz? Jan açık açık sizi bu çevreden kovacağını söyledi.

SERJ : Arkadaşsız kalacaksınız. Uydurduğunuz yalana değer mi?

MİHAİL : Yalan söylemiyorum! Yarın görüşürüz artık. İyi akşamlar.

(Mihail çıkar.)

JÜLİ : Biliyordum sevgilim. Sen onlardan kat kat üstünsün. Paris'te iki yıl sokaklarda çalıştım. Altı ay adi hırsızların düşüp kalktığı handa oturdum. Ama onlar arasında bile bunlar kadar adi kişilere rastlamadım.

SERJ : Böyle anlarda seni ne kadar çok sevdiğimi bir bilsen. İyi bir kadınsın, ama benimle niye resmen evlenmiyorsun, anlamıyorum.

JÜLİ : Evlenip boyunduruk altına girmek istemediğimi sana söylemiştim. Bırak bunları... Mihail'i engellemeliyiz.

SERJ : Buna imkân var mı? Anası kızını pazara çıkarmış. Biri olmasa, öbürü.

JÜLİ : O kadın kim? Nerede oturuyor, biliyor musun?

SERJ : Biliyorum.

JÜLİ : Birlikte evlerine gidelim. Nasıl bir oyunla karşı karşıya olduğunu anlatalım.

SERJ : Geç oldu. Yarın gideriz.

BEŞİNCİ SAHNE

(Dekor 2. Marya koltukta oturmaktadır. Vera girer, sabahlıkladır.)

MARYA : Halâ bu kılıktasın. Giyin neredeyse gelir. Dur bakayım. Haa, aferin, ağlamamışsın, gözlerin şiş değil. Eh bu işi becerirsen koca zümrütlü bir çift küpe armağan edeceğim sana. Yeter ki şu adamı kafesle!

(Kapı çalar)

Hadi koş giyin. Senin ki geldi galiba.

(Marya kapıya yönelir. Vera çıkar. Diğer kapıdan Mihail girer.)

Buyurun Mihail İvanoviç, geldiğinizi duymadım. Bizim aşçı kadın kapıyı açar ama önden gelip haber vermez. Bir türlü öğretemedim, gitti.

MİHAİL : Zararı yok, Marya Alekseyevna. Ben yolu biliyorum.

MARYA : Elbette, sizin eviniz ne de olsa. Yabancılara ayıp oluyor. Ama siz yabancı sayılmazsınız. Lütfen şöyle buyurun.

(Mihail, Marya'nın gösterdiği köşedeki koltuğa oturur.)

MİHAİL : Nasılsınız Marya Alekseyevna?

MARYA : Allaha şükür, iyiyim. Ama biliyorsunuz yaşlılık; bugün iyi, yarın kötü. Havalar kötüledimi romatizmalarım tutuyor. Allahtan bugünlerde havalar iyi gidiyor. Siz nasılsınız, neler yapıyorsunuz?

MİHAİL : Ben de iyiyim. Havanın güzelliğinden yararlanıp akşamüzeri bir at gezisine çıkayım dedim. Vera Pavlovna ile siz de bana katılmaz mısınız?

MARYA : Aaa, vallahi iyi olur. Vera gelsin konuşuruz. Ama önce bir kahve içelim. Ben gidip kendi elcağızımla hazırlayayım.

(Bu sırada Vera girer.)

Hah, Vera da geldi. O da size bu arada piyano çalıp, şarkı söylesin.

(Marya çıkar.)

VERA : Sizinle gayet ciddi konuşmam gerekiyor. Dün yaptığınız işin şerefsizce bir şey olduğunu söylememe gerek yok. Bunu anlayacak durumda olsaydınız böyle bir alçaklığı zaten yapmazdınız. Ama şunu iyi biliniz ki, bana tiyatroda veya başka bir yerde yaklaşmak cüretinde bulunursanız tokatı yersiniz. Annem bunun için bana türlü işkenceler yapacaktır, ama vız gelir. Odaya girmeden önce, bizi gezintiye davet ettiğinizi duydum. Akşamüzeri annemden bir pusula alacaksınız. Pusulada rahatsızlandığım için benim gezmeye gelemeyeceğim yazılı olacaktır.

MİHAİL: Ama... …ama...

VERA : Size, namusun en ufacık bir kıvılcımı olmayan kimseye hitap eder gibi hitap ediyorum. Ama belki tam manasıyla yozlaşmadınız, kokuşmadınız. Öyleyse, rica ederim bize bir daha gelmeyiniz. O zaman iftiranızı affedip, unutacağım, tamam mı?

(Bunu derken Vera elini uzatır; Mihail ayağa kalkar ve elini uzatır. Tokalaşırlar)

Teşekkürler, sağ olunuz. Şimdi gidiniz. Atlarınızı hazırlamaya gittiğinizi söylersiniz.

(*Mihail kapıdan çıkacakken, Marya girer.)*

MARYA : Nereye aziz Mihail İvanoviç?

MİHAİL : Acelem var Marya Alekseyevna, atlara bir göz atayım.

MARYA : Canım daha çok erken...

(Marya bunları söylerken, Mihail kapıdan çıkmaktadır. Marya hınçla kızına döner. Vera da öbür kapıdan çıkmak üzeredir.)

Gene ne yaptın, kör olasıca cadı? Cevap ver bakalım.

VERA : Ben şimdi odama gidip, kapımı kilitliyorum.

(Bunları söylerken kapıdan çıkar ve sahne arkasından bağırır:)

Eğer kapıyı kırmaya kalkarsanız... Asla canlı olarak elinize geçmem.

ALTINCI SAHNE

(Dekor 3.)

JÜLİ : Mösyö Storeşnikov, bu konu hakkında ne düşündüğümü biliyorsunuz. Bugünkü ziyaretinizden de haberim var. Sizden sonra o genç kadını görmeye gittim. Sizin yaptığınız numaralardan haberdar. Benim çok şey anlatmama gerek kalmadı. Onları at gezisi bahanesiyle lokantanın oraya kadar götürüp, sonra da yemeğe davet edecektiniz. Böylece orada bulunanlara, kadının sizin metresiniz olduğunu ispatlamak istediğinizi anlamamak için ahmak olmak gerekir. İşleri iyice karmakarışık hale getirdiğinizin farkındasınız sanırım. Başkasının yardımı olmadan işin içinden çıkamazsınız...

MİHAİL : Galiba haklısınız. Ama... Yani... Siz yardım eder misiniz?

JÜLİ : Şartlarım var…

MİHAİL : Nasıl isterseniz!

JÜLİ : Sizden sonra Jan'la görüşüp, sanki sizinle hiç konuşmamış gibi onunla konuşacağım. Ricam üzerine, o da sizi arayıp, yemeği ertelemenizi isteyecek. Hatta ona, sizin bu iddiayı kazanacağınızdan ve bu nedenle, zaferinizi ertelemenin size zor gelebileceğinden filan da söz edeceğim.

MİHAİL : Peki, şartlarınız nedir?

JÜLİ : İki şartım var. Birincisi, Vera'yı tamamıyla rahat bırakacaksınız. İkincisi, başkaları ile

konuşurken adını dahi ağzınıza almayacaksınız. Kabul ediyor musunuz?

MİHAİL : Elbette kabul ediyorum.

JÜLİ : Güzel! Bu akşam yemeğini bir hafta erteleyeceğim. Sonra iki hafta daha... ...derken her şey unutulacak.

MİHAİL : Anlıyorum.

JÜLİ : O halde anlaştık. Ancak, Jan'la görüşmeden önce, izninizle size bir tavsiyede bulunayım. Onunla evleniniz. Bakın, ben daima dobra dobra konuşan bir kadınım. Bunun için neden böyle düşündüğümü de size açıklayacağım. Siz karaktersiz bir insansınız ve er geç kötü ve huysuz bir kadının eline geçeceksiniz. O kadın da sizi oyuncak yapacak, türlü eziyetler çektirecektir. Ama sözünü ettiğimiz kadın iyi yürekli, asil bir insandır ve siz ondan hiçbir eziyet çekmeyeceksiniz. Sonra istediği kadar size göre düşük bir aileden gelsin, gene de itibarınız dev adımlarla yükselecektir. Önerimi iyice düşünün.

MİHAİL : Bilemiyorum…

JÜLİ : Düşününüz... Ben artık gitmeliyim. Daha Jan'a uğrayacağım… Hoşça kalın Mösyö Storeşnikov.

MİHAİL : Teşekkürler Matmazel Jüli. Hoşça kalın.

(Jüli'nin üstündeki ışık söner. Ancak Jüli çıkmaz. Mihail kendi kendine konuşur.)

Evlenmek! Veroçka'yla evlenmek... Galiba

tek çıkar yol bu...

(Mihail'in üstündeki ışık söner ve Mihail çıkar. Jüli'nin üstündeki ışık tekrar yanar. Bu kez Vera ile görüşmektedir.)

JÜLİ : Yavrucuğum, şimdi hiç şüphe etmeyiniz, size evlenme teklifinde bulunacaktır. Bu gibi insanlar, peşine takıldıkları kadınlar kendilerini şiddetle reddedince, onlara deli gibi âşık olurlar. Siz bilmeden adama karşı görmüş geçirmiş bir kadın gibi davrandınız. Ne pahasına olursa olsun sizi isteyecektir. Tavsiye ederim siz de reddetmeyiniz.

VERA : Ama nasıl olur? Daha dün, "sevmeden öpmektense öl!" diyen siz değil miydiniz?

JÜLİ : Sevgili yavrucuğum, bunu size heyecanla söyledim… Ama... …ah, hayat menfaat üzerine kurulmuştur.

VERA : Hayır, asla asla! Ben bu kadar alçalamam.

JÜLİ : Evlenirseniz anneniz sizi rahat bırakacaktır. Yoksa sizi tekrar satmaya kalkışacak. Mihail ise kötü kalpli bir insan değil, sadece dangalağın biridir. Dangalak ve iyi yürekli bir koca, kişilik sahibi, zeki bir kadın için ideal bir koca sayılır. Evin sahibi o değil, siz olacaksınız. Hayattan ne bekliyorsunuz ki! Lütfen hayalperest olmayın yavrucuğum.

VERA : Bana hayalperest diyor, hayattan ne beklediğimi soruyorsunuz! Ben ne bir insana hükmetmek, ne de ona kul köle olmak isterim. İstediğim tek şey, özgür olmak. Kimsenin emrinde yaşamamak.

JÜLİ : Dediğin doğru yavrucuğum, çok doğru! Ah, ben düşük bir kadın olmasaydım seninki gibi duygularım olurdu. Düşüklüğüm, başıma gelenlerden değil, katlandığım acılardan, dayandığım rezilliklerden değil, vücudum aşağılandığından da değil. Düşüklüğüm nedendir, bilir misin? Tembelliğe, hiçbir şey yapmamaya alıştığım için, lükse alıştığım için, başkalarına muhtaç olduğum için. Yok olmak budur, düşmek buna denir. Yavrucuğum, sana demin söylediklerimi unut. Hay Allah, senin de ahlakını bozuyordum. Gördün ya düşüklüğümü... Tertemiz olan bir şeye kirletmeden dokunamıyorum artık. Kaç benden yavrum, ben kötü bir kadınım! Boş ver lüksü, sosyeteyi! İnan, oradakiler benden daha iğrençtir. Tembellik, hiçbir şey üretmeden yaşamak rezilliktir. Lüks rezilliktir! Kaç, kaç bunlardan.

YEDİNCİ SAHNE

(Dekor 2. Pavel sofada, Marya koltukta oturmaktadır.)

MARYA : Aynen dediğim gibi oldu. Doğrusu ben de Mihail İvanoviç'i nerede , nasıl yakalar ve evlenme teklifi yapmaya zorlarım, diye düşünürken... Aaaa, çat kapı kendi çıkageldi. Ben, tabiî, Vera ile evlenme teklifine hemen "evet" demedim. Ona dedim ki, "yüreği evlat sevgisi ile dolup taşan bir ana olarak önce kızımın ne düşündüğünü öğrenmek zorundayım. Siz lütfen yarın sabah teşrif

buyurun. Kesin cevabı ancak o zaman verebilirim."

PAVEL : Her zaman derim, akıllı kadınsın vesselam.

MARYA : İşi görüyor musun? Vay canına, vallahi de aferin şu kıza. Ne dersin, amma da ele geçirmiş herifi. Ben ise herifi tekrar kafeslemek zor olacak, işler berbat oldu, diyordum kendi kendime. Vay kumrucuğumuz vay!.. Meğerse işi bozmak şöyle dursun, tam tersine, işin sonu tatlıya bağlandı. Demek ki, nasıl davranacağını hepimizden iyi biliyormuş.

PAVEL : Allah bazen ufak çocuklara büyüklerin dirayetini ve aklını veriyor. Şimdi Vera'yı çağır da konuşalım. Bu iş ciddi…

(Marya Vera'ya kapıdan seslenir.)

MARYA : Vera… Veroçkam... Lütfen oturma odasına kadar gelir misin? Babanla ben seninle önemli bir şey konuşacağız.

(Döner kocasının yanına oturur. İkisi de son derece resmi bir eda takınırlar. Vera girer.)

PAVEL : Şöyle karşımıza otur Vera.

(Vera oturur. Pavel gırtlağını temizler.)

Vera, Mihail İvanoviç bize büyük bir şeref bahşediyor, bizden seni istiyor. Seni çok seven bir ana-baba olarak sana zor kullanmayacağımızı söyledik, ama bir yandan da çok memnun olduğumuzu bildirdik. Sen de iyi yürekli, söz dinler bir kızsın... Seni öyle yetiştirdik, öyle gördük.

Hayat tecrübelerimize güveneceksin. Böylesine bir damadı Allahtan dilememiz bile fazla olacakken... Vera, kabul ediyor musun?

VERA : Hayır!

PAVEL : Ne? Ne dedin?

(Marya divandan hırsla kalkmış, yumruklarını göstermektedir.)

MARYA : Hele bir defa daha tekrarla, tekrarla da göreyim seni!

(Vera da ayağa kalkar.)

VERA : Hele bana bir dokunun, evi o saat terk edeceğim. Kilitlemeye kalkışırsanız kendimi pencereden atarım. Reddedersem nasıl davranacağınızı bildiğim için, ne yapacağımı gayet iyi düşündüm. Oturun yerinize şimdi, yoksa derhal giderim.

(Marya çaresiz oturur.)

Onunla evlenmeyeceğim. Rızam olmadan beni zorla evlendiremezsiniz.

MARYA : Vera, sen aklını mı oynattın?

PAVEL : Ama nasıl olur, nasıl olur? Yarın ona ne diyeceğiz?

VERA : Ne diye telaşlanıyorsunuz? Ben razı olmuyorsam sizin bunda kabahatiniz ne?

MARYA : Peki öyleyse, düşün taşın. Akşama kadar vaktin var. Belki aklın başına gelir.

SEKİZİNCİ SAHNE

(Sahne aydınlanır. Bir önceki dekor. Mihail odada gergin bir halde dolanmakta Vera'yı beklemektedir. Vera girer.)

VERA : Cevabımı öğrendiğiniz halde illa beni görmek istemenizi anlamak çok zor, Mihail İvonoviç!

MİHAİL : Vera Pavlovna! Ret mi ediyorsunuz?

VERA : Reddetmeyip de ne yapayım?!

MİHAİL : Vera Pavlovna! Size çok büyük kötülükler yaptım, hakarette bulundum, çok suçluyum. Cezayı hak ettim, ama ret cevabınıza bir dakika bile dayanamam...

VERA : Hayır, Mihail İvonoviç, susunuz artık. Maalesef kabul edemeyeceğim.

MİHAİL : Peki öyleyse, sizden sadece merhamet dileyeyim. Size kötü davranışımdan ötürü kalbinizde açılan yara daha çok taze... Ne olursunuz, bana şimdi cevabınızı vermeye kalkışmayın... Bana kusurumu bağışlatmam için bir süre tanıyınız! Göreceksiniz, size nasıl bağlı olacağım; nasıl boyun eğeceğim her arzunuza!

VERA : Acıyorum size... Sevginizin içten olduğunu görüyorum. Size hiçbir cevap vermememi istiyorsunuz... Peki, öyle olsun, kabul. Ama cevabımı geciktirmem hiçbir şeyi değiştirmez.

MİHAİL : Başka bir cevabı hak etmeye, başka bir cevabı hak etmeye çalışacağım. Ahh, beni

kurtarıyorsunuz.

(Mihail bunları söylerken Vera'nın elini yakalar ve defalarca öper. Bu sırada Marya içeri girer. Gördüklerinden sevince kapılır ve her ikisini de takdis eder. Mihail atılır, onun da elini öper. Bu arada kafasını iki yana sallayarak Vera çıkar.)

MARYA : Tamam kuzum tamam. Sakin olun.

MİHAİL: Bilemezsiniz, bilemezsiniz Marya Alekseyavna ne kadar mutluyum. Bana evet demedi, ama hayır da demedi, hayır da demedi. Sevincimden ne yapacağımı bilemiyorum. İzninizle ben gideyim. Kırlara koşup şarkılar söylemek geliyor içimden.

(Mihail kapıdan çıkar ve hemen Pavel girer, Marya gülümseyerek Mihail'in arkasından bakmaktadır.)

PAVEL : Hayrola, Marya Alekseyavna. N'oldu bu herife böyle? Koşarak yanımdan geçti beni görmedi bile!

MARYA : N'olacak, bizim kız herifi parmağına dolamış oynatıyor. Bize cart curt etti ama herife hayır dememiş, cevabını sonra bildireceğini söylemiş. Yaman kız, vallahi yaman.

PAVEL : İyi, iyi... Oğlanı muma çevirecek sonra kocalığa kabul edecek... Böylesi daha iyi. Sen aşçı kadına söyle de bir çay hazırlasın. Benim de iyi haberlerim var.

MARYA : Geveleyip durma öyle. Çay kaçıyor mu? Yaptırırız. Söyle neymiş haberin.

PAVEL : Hep böyle sıkboğaz ediyorsun. Bizim oğlanın koleje hazırlanması için ucuz tarafından, ama iyi bir öğretmen arıyorduk ya... Bizim daireden biri tıp fakültesinden bir öğrenciyi tavsiye etti. Hem parlak bir öğrenciymiş, hem de bayağı ucuza anlaşmak mümkünmüş. Yarın gelecek buraya.

MARYA : Bu iyi işte! Kedi olalı bir fare tuttun! Çayı hak etmiş sayılırsın!

YAZAR: Ve Dimitri Sergeyiç Lopuhov Vera'nın erkek kardeşine ders vermeye başladı. Lopuhov kendisi gibi Tıp Fakültesi son sınıfında öğrenci olan Alexandr Matyeviç Kirsanov ile aynı evi paylaşmaktaydı. Her ikisi de idealist gençlerdi. Muayenehane açıp bol para kazanmak yerine tıp biliminin ilerlemesi için fakültede kalıp akademik araştırmalar yapmayı planlamışlardı… Dersler için eve gidiş gelişlerinde Vera ile dostluk kuran Lopuhov, Vera'ya okuması için çeşitli kitaplar da vermekte, Vera da büyük bir istekle bu kitapları okumaktaydı. Lopuhov Marya ve Pavel'le tanıştığında onlara zengin ve güzel bir nişanlısı olduğunu söylemiş, bunun üzerine Marya, kızı Vera'nın Lopuhov ile dostluk kurmasında sakınca görmemiş; zaman zaman Vera ile birlikte piyano da çalan Lopuhov'u Vera'nın doğum günü partisine bile çağırmıştı. Ne de olsa bedavadan piyano çalacaktı!

DOKUZUNCU SAHNE

(Vera'nın annesinin evi. Piyano hariç oturma odasındaki eşyalar boşaltılmış, oda parti için düzenlenmiştir. Lopuhov piyano çalmakta, Jüli ile Serj, Marya ile Pavel ve Mihail ile Vera dans etmektedirler. Mihail ve Serj üniformalıdırlar.)

MARYA : Sevgili Mihail İvanoviç, Veroçka'ya bir türlü kabul ettiremedim. Yoksa ben büyükçe bir parti istiyordum.

MİHAİL : Önemli değil, Marya Alekseyevna. Mademki sevgili Veroçka böyle istemiş. Onun istekleri benim için her şeyden önce gelir.

(Vera ve Mihail biraz geriye doğru dans ederken, ön plana Marya ve Pavel'e çıkarlar.)

MARYA : Görüyor musun herif, kız, oğlanı iyice avucunun içine almış. Ne biçim adamsın be! Bir türlü dans etmesini öğrenemedin gitti.

(Marya ve Pavel geriye doğru giderken, ön plana Vera ve Mihail çıkarlar.)

VERA : Mösyö Storeşnikov, sizi kesinlikle uyarıyorum. Annemin sözlerine bakıp, sakın herhangi bir umuda kapılmayın.

MİHAİL : Lütfen bu kadar katı olmayınız, sevgili Veroçka. Görüyorsunuz, her istediğinize boyun eğiyorum. Bu da ahlakımın düzelmekte olduğunu gösterir.

VERA : Bana iki de bir "sevgili Veroçka" diye hitap etmeyiniz. Hem artık yeteri kadar sizinle

dans ettik. Kardeşimin öğretmenini dansa çağıracağım. Ne zamandan beri piyanonun başında. Ayıp oluyor doğrusu.

MİHAİL : Nasıl isterseniz!

(Mihail Jüli'nin yanına giderken, Vera Lopuhov'a yaklaşır.)

VERA : Dimitri Sergeyiç siz hiç dans etmeyecek misiniz?

LOPUHOV: Ama kim piyano çalacak?

VERA : Sevgili Jüli, biraz da siz çalar mısınız?

JÜLİ : Baştan uyarayım! Mösyö Lopuhov kadar mükemmel çalamam.

(Lopuhov yerini Jüli'ye verir. Müzik kesintiye uğramaz. Lopuhov ve Vera dansa başlarlar.)

VERA : Mösyö Lopuhov, sizi zor duruma düşürmedim umarım!

LOPUHOV : Ne bakımdan?

VERA : Sizin de dans edeceğinizi hiç beklemiyordum.

LOPUHOV : Neden, dans etmek bu kadar zor mu?

VERA : Genellikle değil; ama sizin için zor olmalı!

LOPUHOV : Hayret… Neden başkası için değil de benim için zor olmalı?

VERA : Çünkü sırrınızı biliyorum. Sizin ve kardeşimin sırrını. Siz kadınları hor görüyormuşsunuz.

LOPUHOV : Kardeşiniz sırrımı pek iyi anlamamış olacak.

Ben asla kadınları hor görmem. Benim bir nişanlım var. Nişan günümüzde, o bana kadınların sırrını anlattı. O günden beri kadınlara sadece acıyorum .

VERA : Neden?

LOPUHOV : Siz de bir kadınsınız. Size, gizlice en çok neyi arzuladığınızı açıklasam bana derhal hak vereceksiniz. Çünkü, bu, bütün kadınların arzusu imiş...

VERA : Söyleyin, söyleyin.

LOPUHOV : Bir kadın yeter ki çok üzgün ya da çok kızgın olsun... Ağzını aramaya gerek kalmadan hemen içini döker. Ve der ki: "Keşke erkek olsaydım."

VERA : Galiba, sanırım siz haklısınız.

LOPUHOV : Herbirinin gizli arzusu yerine gelse yeryüzünde tek kadın kalmazdı. Bu neye benziyor bilir misiniz? Her fakirin en çok arzu ettiği şey gerçekleşse, dünyada fakir kalmazdı.

VERA : Nişanlınız akıllı bir insanmış. Evet, biz kadınlar gerçekten acınacak varlıklarmışız. Ama kimdir nişanlınız?

LOPUHOV : Yooo... Bu benim sırrım.

VERA : Sır ise anlatmayınız. İşin o tarafı kalsın. Şu fakirler konusuna dönelim.

LOPUHOV : Ben fakirlerin arzularını anlıyorum ve paylaşıyorum. İnanıyorum ki, yeryüzünde hiç yoksul kalmayacak bir gün. Er geç

hayatımızı öyle kuracağız ki, aramızda yoksul kimseler kalmayacak.

VERA : Kalmayacak mı? Ben de kalmamasını istiyorum ama bunun nasıl mümkün olacağını bir türlü kestiremiyorum.

LOPUHOV : Ben tek başıma bunu anlatamıyorum. Ancak nişanlım anlatabiliyor bunu. Sadece şunu söyleyebilirim; o nasılsa bu konu ile uğraşıyor. Çok güçlüdür. Er-geç, nişanlım yeryüzünde hiç yoksul bırakmayacak. Ama kadınların yeryüzünde tek bir kadın kalmaması arzularına asla peki diyemem. Zaten bunun gerçekleşmesinin imkânı yok. Olmayacak şeyleri nasıl kabul edeyim? Ama başka bir isteğim var.

VERA: Nedir o?

LOPUHOV: Kadınlar benim nişanlımla dost olsunlar; çünkü nişanlım onları da düşünüyor, başka birçok şeyi düşündüğü gibi... Eğer kadınlar nişanlımla tanışsaydı, erkeklerden hiç geri kalmazlardı.

VERA : Nişanlınız hem akıllı, hem de iyi yürekli imiş.

(Vera ile Lopuhov geri plana doğru dans ederken, Marya ve Pavel ön plana ilerler.)

MARYA : Vallahi içim rahatladı. Adam hep nişanlısını anlatıyor. Ben yoruldum. Odamıza gidelim. Nasıl olsa bizimkinin nişanlısı da burda. Belki biz varız diye kız nişanlısına sokulamıyordur. Gitsek daha iyi olur.

PAVEL : Her zaman derim, akıllı kadınsın vesselam.

(Kapıya doğru giderler.)

MARYA : Gençler size iyi eğlenceler. Pavel Konstantinoviç yorulmuş. Ne de olsa yaşlılık.

PAVEL : Ben mi?.. Haa, evet… Hadi iyi geceler.

(Çıkarlar.)

LOPUHOV : Biz, hep beni konuştuk. Kusurumu bağışlayınız. Biraz da sizden söz etsek. Düğününüz yakın mı?

VERA : Asla düğün falan olmayacak.

LOPUHOV : Bunun farkındayım... Bugün o geldiğinde sizdeki değişimi gördüm. Hâlbuki o gelmeden önce ne kadar neşeliydiniz. O halde bu adam ne diye sizin nişanlınız sayılıyor?

VERA : Ne diye mi nişanlım sayılıyor? Evet, ne diye? Bunu size söyleyemem; bana çok zor gelecek. Ama başka bir şey söyleyeyim**:** Ona acıyorum. Beni çok seviyor.

LOPUHOV : Sizi seviyor mu? Sevgi bu değildir Vera Pavlovna.

VERA : Bu sevgi değilse nedir?

LOPUHOV : Söyleyin bana, en çok kimi seviyorsunuz? Ben şimdi aşktan söz etmiyorum. Dostlarınızdan herhangi biri?

VERA : Jüli.

LOPUHOV : Peki, onun kendisi için zor ve zararlı olan bir şeyi sizin için yapmasını ister miydiniz?

VERA : Olur mu böyle şey?

LOPUHOV : Ama izin veriniz, tutun ki onun mutlaka size bir iyilik yapması gerekse, o da size; "Peki, bunun azabı büyük ama senin için yaparım," dese, gene de ona yalvarmaya devam eder miydiniz?

VERA : Asla! Ölür de gene yalvarmazdım.

LOPUHOV : İşte şimdi kendiniz bunun, yani bu duygunun sevgi olduğunu anlatıyorsunuz. Ama bu duygu sevda değildir.

VERA : Peki, sizce, sevda ne demek? Herhangi diğer bir duygudan farkı ne?

LOPUHOV : Farkı; bu duygunun gücüdür. Bir insana karşı duyulan sevgi bile size, bunları söyletebiliyorsa, düşünün, binlerce defa daha güçlü olan bir duygu, sevda size neler dedirtebilecektir.

VERA : Bir tek şey. "Sevdiğim insanın aslında yapmak istemediği bir şeyi sırf benim için yapmasındansa öleyim, daha iyi."

LOPUHOV : Görüyorsunuz ya böyle bir duygu, böyle bir tutku gerçek sevgidir.

(Dans etmeyi bırakırlar.)

VERA : Haklısınız. Peki, ama bu, insanı küçültücü durumdan nasıl kurtulacağım?

LOPUHOV: Niye mürebbiyelik yapmayı düşünmüyorsunuz? Bu konuda size yardımcı olabilirim.

VERA: Böyle bir şey olsa ne iyi olur. N'olur elinizi çabuk tutun.

LOPUHOV: Merak etmeyini elimden geleni yapatrım. Şimdi gitme zamanı.

VERA : Durunuz, beni niçin kutlamıyorsunuz? Biliyorsunuz bugün doğum günüm.

(Lopuhov Vera'nın ellerini tutar.)

LOPUHOV : Evet, belki... Belki bugün doğduğunuz gün olacak.

ONUNCU SAHNE

(Dekor 4. Kirsanov kitap okumaktadır. Elinde kitaplar Lopuhov girer.)

LOPUHOV : İyi akşamlar.. Ben uyumuşsundur, diyordum.

KİRSANOV: İyi akşamlar. Seni bekledim, hal hatır sormak için. Bu aralar çalışmalarımızı ihmal ediyorsun da!.

LOPUHOV : Haklısın, epeydir görüşemedik.

KİRSANOV : Dimitri, benimle artık arkadaşlık etmez oldun. Her Allahlın günü sabahtan öğleye kadar yoksun. Akşamları ortadan kayboluyorsun. Verdiğin dersler mi çoğaldı? Ben ise elimdeki dersleri bırakmak zorundayım. Elimde kırk rublem var, kursu bitirmeye yeter. Senin ise yedekte daha fazla paran vardı, yüz ruble filan, öyle demiyor muydun?

LOPUHOV : Canım daha da fazla, yüz elli rublem var. Derslerim yok. Biri hariç hepsini bıraktım, başka bir işim var!

KİRSANOV : Neymiş bu iş?

LOPUHOV : Çocuğuna ders verdiğim aile kötü bir aile, ama bu ailenin, çok akıllı ve dürüst bir kızı var. Ailesinden kurtulmanın yollarını arıyor. Ben de ona yardımcı olmaya çalışıyorum.

KİRSANOV : İyi bir insan demek?

LOPUHOV : İyiden de öte.

KİRSANOV : Peki öyleyse. Ne diyebilirim? Uğraş bu işle. Çalışmalarımızı daha sonra da toparlarız. Ben sana yardımcı olurum, merak etme.

LOPUHOV : Bunu biliyordum, teşekkür ederim.

KİRSANOV : Teşekkür edecek bir şey yok. İkimiz de yapılması gerekeni yapıyoruz. Ben yatıyorum artık, iyi geceler.

LOPUHOV : İyi geceler.

(Yazar ışığını yakar.)

YAZAR : Evet, bu, Lopuhov'la Kirsanov biraz acayip adamlar değil mi? Bir kadın hakkında konuştular. Ve... Kadının güzel mi, çirkin mi olduğunu sormak Kirsanov'un aklına bile gelmedi. Lopuhov da bundan söz etmeye bile kalkmadı. İnce, zevk sahibi, bir damlacık hassas bir kalbe sahip olan erkeklerin, bir kadın hakkında konuşurken, yüzünün çizgileri ya da herhangi bir fiziksel özelliği ile ilgilenmemeleri normal mi? Tuhaf... Tuhaf değil mi?

ON BİRİNCİ SAHNE

(Dekor 5. Vera ve Lopuhov oturmaktadırlar.)

VERA : Nasıl, sevgili dostum. Daha iş bulunmadı değil mi?

LOPUHOV : Evet, daha bir şey yok. Ama üzülmeyiniz, er geç bulunur. Ben her gün bir iki aileyi ziyaret ediyorum. Mesele sadece iş değil biliyorsunuz. Önemli olan yanlarında yaşayabileceğiniz bir aile bulabilmek.

VERA : Sevgili dostum, siz ne zahmetlere giriyorsunuz, ne kadar vakit kaybediyorsunuz benim yüzümden? Bu iyiliklerinizi nasıl ödeyeceğim?

LOPUHOV : Bana darılmamakla ödeşmiş oluyorsunuz.

(Lopuhov utangaç başını öbür tarafa çevirir. Vera ona doğru eğilip dikkatle bakar.)

VERA : Size niye darılacakmışım dostum, bana bir şey yapmadınız ki?

(Lopuhov başını öne eğer, cevap vermez.)

Ne oluyor size sevgili dostum?

LOPUHOV : Farkına bile varmamışsınız!

(Lopuhov duraklar ve sonra gülümser.)

Aman Allahlım, ne aptalmışım ben, ne aptal. Bağışlayın sevgili dostum!

VERA : Ne, ne demek istediniz?

LOPUHOV : Hiçbir şey.

VERA : Amma tuhafsınız!

LOPUHOV : Varsın olsun, bana tuhaf deyiniz.

(Sahne kararır. Vera ve Lopuhov yer değiştirirler.)

LOPUHOV : Sevgili dostum, sanırım işler yolunda.

VERA : Doğru mu? Öyleyse... …aman Allahım, aman çabuk olsun! Biraz daha uzarsa kahrımdan öleceğim. Peki, ne zaman, nasıl?

LOPUHOV : Bu sabah, Kirsanov, biliyorsunuz, arkadaşımın soyadı Kirsanov...

VERA : Üfff, biliyorum elbette! Ama meselenin özüne geçelim!

LOPUHOV : Sevgili dostum konuşmama kendiniz engel oluyorsunuz.

VERA : Hadi şimdi çabuk söyleyin, sözünüzü kesmeyeceğim artık.

LOPUHOV : Bu sabah Kirsanov bana bir hanımın adresini verdi. Yarın onunla randevum var. Ben onunla tanışmıyorum, ama ortak bir tanıdığımız var. O, bu hanımın iyi bir insan olduğunu söylüyor. Sanırım, bu aile en uygunu. İşiniz hemen hemen oldu gibi.

VERA : Bu ne mutluluk böyle. İnanamıyorum. Ama ben her şeyi mümkün olan en kısa zamanda öğrenmek istiyorum. Siz o hanımla konuştuktan sonra doğru bize geleceksiniz değil mi?

LOPUHOV : Hayır sevgili dostum. Böyle yaparsam, şüphe uyandırırım. Ben size yalnız ders için

geliyorum. O gün ise ders günü değil.

VERA : Peki, ne yapacağız?

LOPUHOV : Ne yapacağız, biliyor musunuz? Annenize şehir postasıyla bir mektup yazacak, Salı günü derse gelemeyeceğim, dersi Çarşamba gününe bırakalım diyeceğim. Mektupta Çarşamba sabahı geleceğimi yazarsam, işiniz oldu demektir. Çarşamba akşamı yazarsam, gene başarısızlığa uğradığımı anlayınız. Anneniz bunu sizlere anlatacaktır.

VERA : Peki, ama mektubunuz ne zaman bize gelecek?

LOPUHOV : Akşamüstü.

VERA : O kadar geç mi? Hayır sabrım tükenir. Bu eziyet değil de nedir? Eğer cevap "evet" ise ben o hanıma hemen gideyim, niye bekliyeyim ki! Bakın ne yapalım**:** Ben Pazartesi günü sizi burada beklerim. Tamam mı?

LOPUHOV : Tamam, Pazartesi'ye görüşürüz.

ON İKİNCİ SAHNE

(Dekor 6. Vera rüya görmektedir.)

VERA : Nasıl olur, bana nasıl felç inebilir. Yalnız ihtiyarlar felçten ölüyorlar. Gençler felçten ölmezler.

(Nişanlı görünür.)

NİŞANLI : Hayır Veroçka, gençlere de felç inebilir. Sen

ise şimdi iyileşeceksin ama önce kendine "Ben iyiyim," de.

VERA : Evet, iyiyim.

NİŞANLI : İşte, sağlam bir insan oldun. Kalk bakalım.

(Vera kalkar.)

Kimsin?

VERA : O bana Vera Pavlovna, diyordu eskiden. Ama şimdi sevgili dostum, diyor.

NİŞANLI : Aaaa, beni sevmeye başlayan Veroçka sen misin?

VERA : Evet, sizi çok sevdim, ama kimsiniz siz?

NİŞANLI : Ben nişanlı kişinin nişanlısıyım.

VERA : Hangi nişanlı kişinin?

NİŞANLI : Bilmiyorum. Nişanlılarımın hepsini anımsamama imkân var mı? Beni onların hepsi de tanır, benim ise onları tanımam mümkün değil. Pek çoktur da ondan. Sen bunlardan, benim nişanlılarımdan, ama yalnız onlardan birini seç.

VERA : Ama çoktan seçtim.

NİŞANLI : Adını söyleme. Zaten tanıyamam. Ama yalnız ve yalnız onların arasından seç. Kız kardeşlerim ve nişanlılarım birbirlerini seçsin. Seni zindana mı kilitlemişlerdi? Felce mi uğramıştın sen?

VERA : Evet, öyle.

NİŞANLI : Şimdi kurtuldun mu?

VERA : Evet.

NİŞANLI : Bendim seni kurtaran. Seni iyileştiren de bendim. Ama bil, daha kilit altında olan, hasta olan pek çok kişi var. Şimdi de sen kurtarabildiğini kurtar. İyileştirebildiğini iyileştir.

(Nişanlı çıkar. Vera uyanır. Huzurludur.)

VERA : Geç kalıyorum. Randevudan önce yapacak ne çok işim var! Hemen kalkmalıyım!

ON ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Dekor 5. Masanın altında bir valiz vardır. Vera yalnız başına oturmaktadır. Lopuhov görünür. Suratı asıktır.)

VERA : Başarısızlık demek?

LOPUHOV : Başarısızlık sevgili dostum.

VERA : Ama o kadar emindiniz ki! Nasıl olur? Peki, sebebi ne?

LOPUHOV : Anlatacağım. Önce izin verin toparlanayım... Başka bir çözüm bulmalıyız.

VERA : Benim beklemeye tahammülüm kalmadı. Diyorsunuz ki, başka bir çözüm bulalım. Demek ki, mürebbiye olamayacağım.

LOPUHOV : Evet mürebbiyelik suya düştü. Çünkü ailenizin izni olmadan evden ayrılmanız mümkün değil. Babanızı razı etsek bile annenize kabul ettiremeyiz. Kaldı ki, babanız da razı olmaz. Dava açabilirlermiş. Bu, hem

sizin, hem de yanında kalacağınız ailenin başını derde sokar.

VERA : Hâlbuki ben dün gece saat ikiye kadar sevinçten uyuyamamıştım. Artık eve dönmeyeceğimden emindim. Gerekli olan eşyalarımı alıp çıkmıştım.

(Masanın altında duran valizini çıkarır. Ağlamaya başlar.)

LOPUHOV : Lütfen ağlamayınız. Durun bir dakika.

(Lopuhov Vera'nın elini tutar.)

Hiç bir kanun bir kadını kocasından ayıramaz.

(Vera, Lopuhov'un boynuna sarılır ama ağlamaya devam eder.)

Lütfen artık ağlamayınız. O zindandan kurtuluyorsunuz.

VERA : Sevgilim benim…

(Vera gözlerini kurular ama ağlamaya devam etmektedir.)

Sevinçten dostum, sevinçten ağlıyorum şu anda.

(Lopuhov Vera'nın gözyaşlarını kurularken, Vera da ağlamayı bırakır.)

Ne kadar iyi yüreklisin, beni hayata döndürüyorsun. Artık her şeye dayanabilirim, nasıl olsa kurtuluşum yakın.

(Vera bir an duralar.)

Ama nasıl, ne zaman?

LOPUHOV : Anlatayım. Şimdi Ocak'ın sonu. Temmuz başında Fakültedeki çalışmalarım bitecek. Seninle rahat yaşamak için Fakülteyi bitirmek zorundayım. İşte o zaman o zindandan çıkacaksın.

VERA : Altı ay.

LOPUHOV : Evet, altı ay daha sabretmen gerekecek. Hatta daha az.

VERA : Ehh, Ocak bitti sayılır. Temmuz'un başı olduğuna göre onu da sayma. Evet, beş aydan biraz fazla.

LOPUHOV : İşte o zaman ben doktor olup, hastanede çalışmaya başlayacağım. Maaşım ahım şahım olmayacak. Ama zararı yok. Çok gerekirse özel hastalara da bakarım.

VERA : Sevgilim, çok şeye ihtiyacımız olmayacak ki! Ama ben böylesini kabul edemem. Durun bir dakika kuzum. Hani sen akademik çalışmalar yapacaktın? Parlak bir bilim adamı olabilirdin. Şimdi bütün bunları benim yüzümden bir kenara itiyorsun.

LOPUHOV : Evet, ama bunlar o kadar önemli şeyler değil.

VERA : Olmaz olur mu? Bu fedakârlığın...

LOPUHOV : Dünyada fedakârlık diye bir şey yoktur. Kimse herhangi bir şey uğruna fedakârlık yapmaz. Ben senin için yaptıklarımı, aynı zamanda kendim için de yapıyorum. Sadece seni değil, kendimi de zindandan

kurtarıyorum.

VERA : Nasıl?

LOPUHOV : Ben yaşamak istiyorum, sevmek istiyorum. Sevmek yaşamaktır, Veroçka.

YAZAR : Birlikte yeni bir hayata doğru ilk adımlarını atıyorlardı. Nasıl yaşayacaklarını uzun uzun konuştular. 3 odalı bir ev tutacak, ikisinin yatak odası ayrı ayrı olacaktı. Birbirlerinin odalarına çat kapı izinsiz girmeyecekler; birbirlerinin işlerine karışmayacak ve biri diğerine hükmetmeye kalkışmayacaktılar. Vera'ydı bütün bunları öneren… Bir sohbetlerinde Lopuhov, Kirsanov ‘la birlikte nasıl yaşadıklarını anlatmış, Vera da bunu örnek almıştı. Daha sonra bir kaç kez daha buluştular. Günler geçiyordu, ancak, şartlar Vera'ya her geçen gün daha ağır gelmeye başlamıştı. Bir buluşmalarının sonunda...

LOPUHOV : Hımmm... Hımmm... Yaaa... Gözleri berbattı. Oysa ağlamaktan nefret eder. Kötü... Olmaz böyle şey. Hapiste bir insana hürriyeti göster, sonra gene hapiste bırak. Üniversiteyi bitirmem şart mı yani? Laf! Diplomam olmasa da elbette mahvolacak değiliz. Ders veririm, tercüme yaparım.

ON DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Dekor 4. Kirsanov ders çalışmaktadır. Lopuhov elinde bir dosya ile girer.)

LOPUHOV : Alexandr, sana bir diyeceğim var. Yaptığımız bilimsel araştırmanın benim hissem olan

kısmını sana hediye edeceğim. Bütün notlarımı, preparatlarımı al, güle güle kullan. Ben bu işten vazgeçiyorum.

KİRSANOV : Bu da ne demek oluyor? İşin sonuna gelmişken...

LOPUHOV : Akademiden çıkıyorum.

KİRSANOV : Ama niye?

LOPUHOV : Evleniyorum.

KİRSANOV : Evleniyor musun?

LOPUHOV : Evet. Oğluna ders verdiğim bir aileden ve onların iyi yürekli kızından söz etmiştim hatırlarsan. O ev onun için bir zindan ve ordan kurtulması için tek çare, onunla evlenmem.

KİRSANOV : Dimitri, sen aptal olsaydın ya da ben akılsızın biri olsaydım, "bunu yapana deli derler" derdim. Ama şimdi öyle bir şey söylemeyeceğim. Şunu söyle, ben sana herhangi bir şekilde yardımcı olabilir miyim?

LOPUHOV : Evet, yardımına ihtiyacım olacak. Ucuz bir semtte üç odalı bir ev arayıp bulmam gerekiyor şimdi. Bir an önce belgelerimi versinler diye Fakülteye başvuracağım. Sen acaba bu ev arama işini üzerine alabilir misin?

KİRSANOV : Olur, dostum.

LOPUHOV : Sana bunca çalışmanın arasında iş çıkarıyorum, kusura bakma.

KİRSANOV : Dostum, eğer çalışmalarımı köstekleyecek

olsaydı, bu işi üzerime almaz sana da açık açık söylerdim. Bu birincisi. İkincisi, en yakın dostuma yardım etme zevkini tadıyor olmak gibi bir tatminim olacak.

LOPUHOV : Yine de teşekkürler!

KİRSANOV : Teşekkür bir yana, ben sana bir tavsiye de bulunayım.

LOPUHOV : Sakın evlilik üzerine olmasın. Ne de olsa bu konuda tecrübe sahibi sayılmazsın

KİRSANOV : Yok, bu fakülteden ayrılman konusunda. Bence, kaydını bütünüyle sildirme, dondur. Mesela bir veya iki yıllığına. İşlerini yoluna koyunca geri döner tamamlarsın.

LOPUHOV : Ben de öyle düşünmüştüm. İşte dilekçem.

(Kirsanov dilekçeye göz atar ve geri verir.)

KİRSANOV : Geriye bunu kutlamak kaldı, anlaşılan.

ON BEŞİNCİ SAHNE

(İkinci sahnedeki oda. Bu kez döşenmemiş, boştur. Kirsanov beklemektedir. Lopuhov ve Vera girer.)

LOPUHOV : Veroçka, işte sana sözünü ettiğim Alexandr Matyeviç Kirsanov.

(Kirsanov elini uzatır Vera'ya. Tokalaşırlarken.)

KİRSANOV : Sizlere evi gezdireyim.

VERA : Yok yok, siz zahmet etmeyin. Ben kendi

başıma gezeyim. Sen zaten görmüştün sevgilim, değil mi?

LOPUHOV : Nasıl istersen Veroçka.

(Vera çıkar.)

Seni çok bekletmedik, umarım.

KİRSANOV : Ben sizden hemen biraz önce gelmiştim. Sen beni bırak da, anlat, nikâh işlemleri ile ilgili güçlükleri hallettin mi?

LOPUHOV : Hepsi tamam. Yarın nikâhı kıyacağız. Sen de şahidimsin, unutma. Vera nikâhtan sonra annesinin evine dönecek. Ertesi gün de kendi şahsi eşyalarını toplayıp çıkacak. Ben de bu arada ilk anda gerekli olacak eşyaları satın alıp taşıyacağım. Yardım edebilir misin?

KİRSANOV : Sorduğun şeye bak! Elbette dostum.

LOPUHOV : Çok teşekkürler dostum. Sen olmasan bu işlerin altından bu kadar kısa zamanda kalkamazdım.

KİRSANOV : Yeter artık, iki de bir teşekkür etmekten vazgeçsen iyi olacak. Ezilip duruyorum bu teşekkürlerin altında.

(Vera girer.)

Umarım, hoşunuza gitmiştir, Vera Pavlovna.

VERA : Beğendim. Çok teşekkürler, Alexandr Matyeviç. Bizim için zahmetlere girdiniz.

KİRSANOV : Lütfen bir de siz başlamayınız. Dimitri fazlasıyla teşekkür edip, beni mahcup ediyor

zaten.

(Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Şimdi, bütün bunlar olurken, siz diyeceksiniz ki, Vera'nın ailesi ve özellikle de annesi Marya Alekseyevna ne yapıyordu? Vera ile Lopuhov işi öylesine planlamışlardı ki, Marya'nın herhangi bir müdahalede bulunmasına fırsat verilmemişti. Evlendikten bir gün sonra, ufak bir çantaya tıkıştırdığı, kimi son derece gerekli birkaç eşyasını alıp evden çıkarken, Marya da kızıyla beraber evden çıkmıştı. Mağazaları gezecekti. Marya'nın gideceği dükkân Vera'nın yolu üzerindeydi. Dükkânın önüne gelince, Vera annesine hoşça kal dedi. Haliyle Marya önce anlamadı. Hemen oradaki faytona atlayan Vera, *"Kocamın evine gidiyorum, Dimitri Sergeyiç ile dün nikâhımız kıyıldı",* dedi.

ON ALTINCI SAHNE

(Dekor 1. Vera, Lopuhov, Kirsanov sohbet etmektedirler.)

LOPUHOV: Bu durumda ikimizin de vardığı sonuç aynı.

VERA : Kaç aydır sizlerin bu sohbetlerinizi dinliyorum. Bugün de kaç saattir tartışıyorsunuz ama benim anlamadığım bazı şeyler var.

LOPUHOV: Nedir sevgili dostum?

VERA : Patronlar yönetimi işçilere bırakmaz ki!

KIRSANOV : Haklısınız Vera Pavlovna. Ama bu işyerlerinde patron olmayacak.

VERA : Patron olmayacak mı?

LOPUHOV : Evet, sevgili dostum. Kimse çalışanların yarattıklarını kendi cebine atamayacak.

VERA : Kafam iyice karıştı.

LOPUHOV : Aslında çok basit. Gel, senin çok iyi bildiğin terzilik işini ele alalım. İşçiler olmasa, dikiş makinaları, kumaşlar, iplikler kendiliğinden elbise dikebilir mi?

VERA : Dikemez.

LOPUHOV : Kumaşları elbise haline getirenler kimdir?

VERA : İşçiler.

KIRSANOV : Peki patron ne iş yapıyor?

VERA : Müşteri buluyor.

KIRSANOV : Pek öyle değil ama diyelim ki öyle. Patronun yerine bir başkası bu işi yapamaz mı?

VERA : Yapabilir.

KIRSANOV : Peki, işçilerin yaptığını patron yapabilir mi?

(Vera, bilemem ki anlamında bir yüz ifadesi takınır)

LOPUHOV : Yapamaz değil mi? Bak patron ne yapıyor? Diyelim ki, bir elbise yapılması için patron 15 ruble verip, kumaş iplik ve gerekli malzemeleri alıyor. Bir işçiye de elbiseyi dikmesi için 1 ruble veriyor ve o işçi de 10 saat çalışıp, elbiseyi bir günde dikiyor ve

sonra patron, aslında 16 rubleye mal ettiği bu elbiseyi 30 rubleye satıyor. Böylece 14 ruble, havadan 14 ruble kazanıyor.

VERA : Ama makina patronun değil mi?

KIRSANOV : Doğru ama, o makina işe yaramaz hale gelene kadar yüzlerce elbise dikiliyor. Hadi diyelim ki, her bir elbise dikilirken makina 1 rublelik eskisin. Patron yine de 13 ruble kazanmış olmuyor mu havadan?

VERA : Yine de, makinayı patron satın alıyor?

LOPUHOV: Doğrusun Vera. Ancak unutma ki, eğer işçileri çalıştırıp o 13 rubleyi cebine atamasa, yeni makinalar alamaz. Demek ki, o makinaları almadan önce yine, çalışan birilerinin sırtından o parayı kazanmış.

KIRSANOV : Yıllardır böyle yaparak o duruma gelmişler. Patron olmasa o 13 rubleyi işçi alacak. Düşünün ki, on işçi çalışan bir işyerinde patron 90 rubleyi bir günde kazanırken, asıl elbiseyi yapan işçiler ancak 1'er ruble alıyorlar. Patron olmasa her biri 1 ruble yerine 14 ruble kazanacak.

VERA : Bu durumda işçiler patron olacak.

LOPUHOV : Kimin patronu olacaklar? Kendileri için çalışan işçi olmayacak ki…

KIRSANOV : İşgücünü satan da olmayacak, bunu satın alan da. Ve en önemlisi, hiç kimse tek başına o makinaların sahibi olmayacak. Patronu patron yapan o makinalara sahip olmasıdır. O makinalar herkesin ortak malı olacak.

ON YEDİNCİ SAHNE

(Dekor 1. Vera evdedir. Lopuhov girer. Vera boynuna sarılır.)

VERA : Artık tamam.

LOPUHOV : Bir haftadır kabına sığmıyor ama bana da bir şey anlatmamakta ısrar ediyordun. Hep, "zamanı gelince, bir iki gün daha bekle" deyip duruyordun. Anlat bakalım.

VERA : Evet dostum, şimdi sana büyük sevincimi anlatabilirim. Otur şöyle önce ve sen de bana önerilerinle katkıda bulun. Sen bütün bunların nasıl yapıldığını bilirsin. Konfeksiyon atölyesi açıyorum, beş aylık aylaklığım da sona eriyor böylece.

LOPUHOV : Günler ne çabuk geçiyor. Beş ay önce değil de, sanki dün evlenmişiz gibi.

VERA : Bu atölyeyi, tam da tasarılarımızdaki gibi işletmeyi düşünüyorum.

LOPUHOV : Yaptığın iş ne kadar önemli biliyor musun? Biz hep lafını edip durduk. Sen ise bizden sonra düşünmeye başladın, ama baksana, hepimizden önce işe giriştin.

VERA : Bence, en önemli şey, ilk baştan birkaç kişiyi seçerken, çok dikkatli davranmaktır, değil mi? İş arkadaşlarının dürüst ve sevecen olmaları şart. Ne dersin?

LOPUHOV : Haklısın sevgili dostum.

VERA : Atölyeleri dolaştım. Aradığım nitelikte üç işçi buldum. Başlangıç için bu kadarı yeter.

Onlara bütün planımı henüz anlatmadım.

ON SEKİZİNCİ SAHNE

(Dekor 6. Vera rüya görmektedir yine. Bir tarlada Lopuhov ve Kirsanov ağır ağır dolaşmaktadırlar.)

LOPUHOV : Bir çamurdan bu kadar beyaz, tertemiz, nefis buğday doğduğu halde, başka bir çamurdan neden doğmadığını soruyorsunuz. Bu nefis başağın köküne bakınız. Kökü çamura sarılı ama bu çamurdaki elemanlar sağlıklıdır. Peki, çamurun bu sağlam niteliği nereden geliyor? Bu tarlanın durumuna iyice dikkat edin. Bakın, buradaki sular bir çıkış yolu buluyor, bu yüzden, burda çürümeye yer yoktur.

KİRSANOV : Evet. Gerçek, harekettir. Hareketin olduğu yerde hayat vardır. Hareketi yaratan da üretici güçlerdir.

LOPUHOV : Bir de şu bataklığa bakın. Diğerinin tersine, burada, su, çıkış yolunu bulamıyor ve birikinti haline gelip çürümeye sebep oluyor.

KİRSANOV : Evet, hareketin yokluğu, üretici güclerin yokluğu demektir. Oysa gerçek çamurda gayet sağlıklı bitkiler bitebiliyor, çünkü hareket sayesinde çamurun kendisi sağlıklıdır. Bunu ispatlamak gerekiyordu. Ve işte, Latince denildiği gibi**:** "o-e-a-a-dum."

VERA : Aaa, yeter artık. Anladım canım, her şeyi çoktan anladım. Bir de Latinceye başladınız. İyice sıkmadan bu sohbete son veriniz.

PAVEL : Vera, Mihail İvanoviç bize büyük bir şeref bağışlıyor, bizden seni istiyor. Seni çok seven ana-baba olarak sana zor kullanmayacağımızı söyledik... Vera, kabul ediyor musun?

MİHAİL : Size kötü davranışımdan ötürü kalbinizde açılan yara daha çok taze... Ne olursunuz, bana şimdi cevabınızı vermeye kalkışmayın...

JÜLİ : Boş ver lüksü, sosyeteyi! İnan, oradakiler benden daha iğrençtir. Tembellik, hiçbir şey üretmeden yaşamak rezilliktir. Lüks rezilliktir! Kaç, kaç bunlardan.

(Marya girer.)

MARYA : Siz çekilin beyler, biz ana-kız baş başa konuşacağız.

(Kirsanov ve Lopuhov çıkarlar.)

Vera Pavlovna, siz, aydın ve asil bir hanımefendisiniz. Öylesine iyi yüreklisiniz ki... …ben, kaba ve şirret, ayyaş karı, bilmem size nasıl hitap etmeliyim? Müsaade edin size sorayım. Bu ananın derdi neydi? Bir lokma ekmek. Bu sizce, yani aydın kişilerin dilinde gerçek, doğru ve insanca bir uğraşıdır, değil mi?

(Marya Vera'nın cevap vermesini bekler. Vera susar. Marya iyice sinirlenir.)

Tuh, kör olmayası, ıkın sıkın da bir şey söyle bari. Verka, dinle. Sen okumuş bir kızsın, ama benim paramla okumuşsun. İyiliği düşünüyorsun, ama ben şirret bir karı olmasaydım, iyilik nedir bilmeyecektin bile...

Anlıyor musun? Her şeyi sana veren benim.

(Vera hem titremekte, hem de ağlamaktadır.).

VERA : Anneciğim, ne istiyorsunuz benden? Ben sizi sevemem ki!

MARYA : Vay canına, sana sev diye yalvaran mı var?

VERA : Sizi hiç değilse sayabilsem! Ama bunu da yapamıyorum.

MARYA : Saygına çok ihtiyacım var sanki?

VERA : Öyleyse ne istiyorsunuz benden? Niçin bana geldiniz? Niçin böyle korkunç şeyler söylüyorsunuz?

MARYA : Nankörlük etme, bunu istiyorum. Sevmezsen sevme, saymazsan sayma, ne çıkar bundan. Ama kör olasıca Verka, şunu belle**:** Ben böyle olmasaydım, sen şimdiki gibi olamazdın. Senin iyiliğin benim kötülüğümdendir.

(Nişanlı girerken, Marya çıkar. Nişanlı yatağa Vera'nın yanına oturur ve elini tutar.)

NİŞANLI : Veroçka, annen gerçeği söylüyordu. Ben anneni hiç sevmem, ama o bana çok lazımdır.

VERA : Siz?

NİŞANLI : Veroçka, kötüler de çeşit çeşittir. Annen senin aydın biri olmanı istedi. Böylece sen başkalarına ders verebilir oldun, annen de derslerin paralarına kondu. Görüyorsun değil mi? Onun kirli fikirleri vardı, ama sen

de faydalanmadın mı? Bu tip kötüler bana yardım ediyorlar. Aslında bana yardım etmek için yapmıyorlar, yaptıklarını.

VERA : Ya diğer cins kötüler? Ben onlara acıyorum asıl.

NİŞANLI : Onlar başkalarına zarar veremez hale gelecekler. İyilik sadece bir yerde ve sadece birkaç kişi için değil, her yerde, herkes için var olacak.

VERA : Ne güzel, ne iyi olacak!

NİŞANLI : İyilikler şimdiden yeşermektedir. Yarının iyilik çiçeklerinin tohumları şimdiden atılmaktadır. Ve hatta bazıları filiz vermeye başlamıştır bile.

VERA : Doğru. Dünden tohumu atılmayan çiçek, bugün filizlenmez, yarın da çiçek vermez.

NİŞANLI : O halde ne diye halâ üzgünsün?

VERA : Ne kadar iyi yüreklisin.

NİŞANLI : Ben neşeliyim Veroçka, daima neşeliyim.

VERA : Öyledir, ben üzüldüğüm zaman, bana siz de üzgünmüşsünüz gibi geliyor ama hemen üzüntümü dağıtıyorsunuz.

NİŞANLI : Hadi artık yatağına gir ve sevinçle gülümse. Unutma, gecenin en karanlık anı, sabaha en yakın olan andır.

(PERDE KAPANIR)

İKİNCİ PERDE

BİRİNCİ SAHNE

(Dekor 7. Üç terzi çalışmaktadır, Vera çay hazırlamaktadır.)

VERA : Şu bir ay içinde birbirimizi yakından tanıdık. Artık birbirimizle açık açık konuşabiliriz.

DONYA : Ben hep sorularımızla kafanızı şişireceğim diye korkuyordum. Ama sizi tanıdıkça bu korkumun yanlış olduğunu anladım.

MÁŞÁ : Ben de böyle düşünüyorum.

FEODOR : Ben de.

VERA : O zaman mesele yok.

(Vera cebinden bir kâğıt çıkarır.)

Bakın, size ödediğim ücretler ve bütün masraflar çıkınca, ne kadar kârımız kaldı.

(Vera kâğıdı uzatır. Biri alır, diğerleri onun başına toplanır.)

Görüyorsunuz ya, işte elimde bu kadar daha para kaldı.

(Vera bir tomar kâğıt para çıkarıp, cebinden gösterir.)

Şimdi bu parayı nasıl kullanalım?

MÁŞÁ : Para sizin. İstediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

FEODOR : Doğru, para sizin. Öyle değil mi?

DONYA : Öyle, öyle…

VERA : Durun bir dakika. Ben bu atölyeyi açarken, üretenler sayesinde kazanılan paranın tekrar üretenlere dönmesi en birinci amacımdı. Bunun için parayı aranızda paylaştırıyorum.

(Vera paraları üçe ayırır.)

İlk paylaşmada herkes ayrı ayrı, eşit olarak payını alacak. Bu sana, bu senin, bu da senin.

(Terziler paraları alılar ama şaşırmış bir halde birbirlerine bakarlar.)

Başlangıçta böyle paylaştırıyorum. Daha sonra işin kendisi paylaşmanın hangi şeklinin daha doğru olacağını gösterecektir.

(Terziler halâ şaşkındırlar.)

DONYA : Teşekkürler Vera Pavlovna. Çok teşekkürler.

FEODOR : Vera Pavlovna, ne diyeceğimi bilemiyorum. Sağ olun. Bulunmaz bir insansınız.

MÁŞÁ : Teşekkür ede....

VERA : Tamam, benim dostlarım. Ortada teşekkür edecek bir şey yok. Ben sizin olanı size veriyorum. Çaylarımız iyice soğumadan içelim.

MÁŞÁ : Vera Pavlovna, size bir şey sorabilir miyim?

VERA : Elbette.

MÁŞÁ : Atölyeden size hiç bir kâr kalmayacaksa ne diye bir atölye kurdunuz? Kazancı niye kendinize saklamadınız?

VERA : Anlatayım. İyi yürekli ve zeki kimseler,

dünyada herkesin, hep birlikte iyi yaşamaları gerektiğini kitaplarında yazdılar. En önemlisi onların düşüncelerine göre bir imalathane, bir atölye kurulacaksa, yeni düzene göre kurulmalı. Bu yeni düzeni biz hep beraber kuracağız.

FEODOR : Ama biz bu işlerden anlamayız ki!

VERA : Anlarsınız. Yaşayarak, hep beraber öğreneceğiz. Çok iyi sonuç veren işler, ancak insanların bizzat istedikleri, seve seve yaptıkları işlerdir.

MÁŞÁ : Her şey iyi güzel ama, bence bir sorun var Vera Pavlovna.

VERA : Nedir, Máşá?

MÁŞÁ : Siz de burada kesimci olarak çalışıyorsunuz, fakat kârdan kendinize hiçbir şey almadınız.

VERA : Ben çalıştığım saatlerin ücretini aldım.

MÁŞÁ : Biz de almıştık. Kâr olarak dağıttığınız para, ücretler ve masraflar çıktıktan sonra arta kalan paraydı. Öyle demiştiniz. Kârı sırf bize dağıtmanız doğru değil.

FEODOR : Bence bu haksızlık.

DONYA : Bence de.

MÁŞÁ : Siz de bizim kadar pay almalısınız. Hepimize kırk ruble vermiştiniz. Yani toplam 120 ruble eder. Eğer bunu üç yerine dörde bölersek, kişi başına 30 ruble düşer. Bu durumda hepimiz size 10 ruble vermeliyiz. Bu sizin Vera Pavlovna.

(Máşá 10 ruble uzatır Vera'ya. Diğerleri de onu izler. Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Ve işler böylece yavaş yavaş yoluna girdi. Gayet başarılı oldular. Siparişler siparişleri izledi. Bir buçuk yıl geçtikten sonra artık yirmi kişi çalışıyordu ve ikinci bir yer daha tutulmuştu. Haftada 5 gün çalışıyorlardı. Günlük iş saatlerini altıya düşürmüşlerdi ama işten sonra hemen evlerine gitmiyorlar bir saat daha kalıp ya hep birlikte kitap okuyorlar, ya da Vera'nın dostlarından kimileri gelip onlara çeşitli konularda seminerler veriyordu.

İKİNCİ SAHNE

(Dekor 7. Vera ve Feodor atölyede çalışmaktadırlar. Máşá girer.)

MÁŞÁ : Her şeyi hallettim. Ama topladığımız para yetmedi. Kumaşlara yine zam gelmiş.

VERA : Kumaşçıya ne kadar borçlandık?

MÁŞÁ : Hiç borçlanmadık. Biraz benim param vardı onu kullandım. Donya'nın resim sergisi açtığı yer kumaş mağazasına yakın, ona uğradım, geri kalanını da ondan aldım. Kızının bademcik ameliyatı için biriktirdiği paradan verdi.

VERA : Bir dakika... Donya, ameliyat için para mı biriktiriyor dedin?

MÁŞÁ : Evet.

VERA : Niye bize söylememiş? Aramızda para toplardık.

MÁŞÁ : Donya'yı bilirsiniz. Böyle şeyleri konuşmaktan çekinir.

VERA : Olur mu öyle şey?! O bizim de çocuğumuz sayılır. Bu duruma bir çözüm bulmalıyız.

FEODOR : Benim birikmiş param vardı. Benden isteseydi ya.

VERA : Sanırım kendimize ait bir fon kurmamızın zamanı geldi. İlk genel toplantımızda bu konuyu görüşelim. Kârın, meselâ yüzde 10'nu kuracağımız fona ayırabiliriz. Malzeme ve benzeri şeyler için fondaki parayı kullanır, arkadaşlardan para toplamayız.

FEODOR : İlk önce Donya'ya verelim de, çocuğunu ameliyat ettirsin.

VERA : Kimin sağlık sorunu varsa, tedavi masraflarını kuracağımız fondan karşılamalıyız. Her neyse, bunları genel toplantımızda hep birlikte enine boyuna tartışırız. Máşá, Donya'nın sergisi kalabalık mıydı?

MÁŞÁ : Pek değil. Ama ilk sergisi. Daha pek tanınmadığı için normal sayılır, değil mi?

VERA : Orası öyle. Yakında çalışma saatlerimizi yeniden gözden geçiririz. Herkes bu tip faaliyetlere daha çok zaman ayırabilir. Donya da kısa bir süre sonra ikinci sergisini açar.

FEODOR : Günde 5 saate düşürebilir miyiz, ne dersiniz Vera Pavlovna?

VERA : Yeni katılmak isteyenleri aramıza alırsak, bana mümkün gibi geliyor.

MÁŞÁ : Verimlilik biraz düşmez mi?

VERA : Sanmam. Katılmak isteyenler de işlerinin ehli. Kazancımız da buna elverişli.

FEODOR : Kitap okuma süresini uzatırız o zaman. Ne iyi.

MÁŞÁ : Bence öbür atölyedeki arkadaşların tiyatro çalışmalarına başlama düşüncesini tartışmalıyız.

VERA : Nataşa ne yaptı, bitirmiş mi yazdığı oyunu?

MÁŞÁ : Bitirmek üzere olduğunu söylüyordu geçen gün.

FEODOR : Tamam işte. Kitap okuma saatini arttırır, onun oyununu okuruz.

MÁŞÁ : Peki oyunda rol alacak mısın?

FEODOR : Bilmem ki! Becerebilir miyim acaba? Şimdiye kadar hiç denemedim.

MÁŞÁ : Ben de denemedim ama yaparız sanıyorum. Ne de olsa bizim hayatımızı anlatıyor.

VERA : Durun bu konuda acele etmeyelim. Kim yönetecek, kimler rol alacak, bunlar sonraki konular. Önce bir yazım çalışması tamamlansın da.

FEODOR : Ne güzel bir hayat kurduk. Çalışma ile

eğlenmek iç içe geçti.

VERA : Hadi artık toparlanalım da, seminere gecikmeyelim. İngiltere'de Robert Owen diye bir işadamı varmış. Artık işadamı sayılmaz ya… O da bizim yaptığımıza benzer bir komünalist sistem kurmuş. Rahmetov isimli, Lopuhov'la Kirsanov'un bir arkadaşı var. Orayı ziyarete gitmişti. Bu akşam bize orda gördüklerini anlatacak. Doğrusu çok heyecanlanıyorum.

(Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Ancak, her şey her zaman istenildiği gibi olmuyordu. Problemlerle de karşılaşılıyordu. Bunlardan biri, onların hayatında çok önemli bir gelişmeye, daha doğrusu köklü bir değişikliğe sebep oldu. Robert Owen'un İngiltere'deki deneyinden de ilham aldıkları bu değişim sayesinde geçimleri için çalışmaları gereken süre herkesi şaşırtacak ölçüde düştü. Ama bu son derece önemli ve olumlu gelişme, son derece çirkin bir olayın sonucu olarak ortaya çıktı.

(Yazar ışığını kapatır.)

ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Bir önceki shane dekoru. Máşá ve Feodor atölyede çalışmaktadırlar. Donya üzgün bir halde girer.)

MÁŞÁ : Aaa, bu ne hal Donya?

DONYA : Hiç sorma!

(Donya paltosunu çıkarmadan olduğu gibi bir sandalyeye çöker ve ağlamaya başlar.)

FEODOR: Aloşka'ya bir şey mi oldu?

DONYA : Yok, yok. Aloşka iyi.

MÁŞÁ : N'oldu peki?

DONYA : Eski kocam!

MÁŞÁ : Seninle ne alakası var peki?

DONYA : Bütün boş vakitlerini beni takip etmeye ayırıyor.

FEODOR : Seni niye takip ediyor ki?

DONYA : Benim, onun eski bir arkadaşı ile ilişkim olduğundan şüpheleniyor. Her gece evimin önünde tur atıp, duruyor. Dışarı çıksam takip ediyor. Ne yapacağımı şaşırdım. Sokağa adım atamaz oldum. Hemen burnumun dibinde bitiyor. Bahanesi de çocuk. Ama asıl derdi benimle.

MÁŞÁ : Bu böyle gitmez. Öbür atölyedeki arkadaşları da çağırıp bir toplantı yapalım. Bir çözüm buluruz.

FEODOR : Toplantı yapalım, ama bir çözüm bulabileceğimizi sanmıyorum.

MÁŞÁ : Benim aklımda bir çözüm var. Toplantıda konuşuruz.

DONYA : Tamam, toplantıda konuşalım, ama şimdi söylesen olmaz mı?

MÁŞÁ : Kadın işçiler olarak her akşam işten çıktıktan sonra senin evde toplanalım. Eski kocan evin

oraya geldiğinde, biz de dışarı çıkıp, onun geldiği tarafa yürüyelim. Onun yanına gelince, ona doğru yere tükürelim, sanki onun suratına tükürürmüş gibi. Sonra da beş-on dakika evin sokağında bir aşağı bir yukarı yürüyelim. Bir hafta böyle yapsak, gelmez olur.

FEODOR : Ben katılmayacak mıyım yani?

MÁŞÁ : Biz kadınlar olarak bu işi çözmeliyiz.

DONYA : Bu işe çözüm bulacak her şeyi denemeye razıyım.

(Sahne ışıkları söner. Sahne aydınlandığında üç terzinin yanı sıra Vera da sahnededir.)

VERA : Beni meraklandırdınız. Nedir danışmak istediğiniz konu?

MÁŞÁ : Donya'nın başına gelenleri ve bizim bu konuda yaptıklarımızı biliyorsunuz.

VERA : Evet. İyi de oldu, değil mi?

DONYA : Ama, sizler bana gelmeyi bıraktıktan iki gün sonra her şey eski haline döndü.

VERA : Bu kötü işte.

MÁŞÁ : Ne yapacağımızı bilemiyoruz.

VERA : Durun, telaşlanmayın hemen. Benim uzun süredir düşündüğüm ve dostlarımla tartıştığım bir projem var. Bu olay, bu projeyi daha fazla geciktirmeden gerçekleştirmemizi zorunlu kılıyor. İki atölyede toplam kaç kişi çalışıyor?

MÁŞÁ : Yirmi.

VERA : Bunlardan sekizi evli. Yalnız yaşayan iki arkadaşın birer çocuğu var. Üç kişi de annesi ile oturuyor. Bütün çalışanları yeni yapılan siteden kiralayacağımız evlere toplarsak masraflarımızı azaltırız. Çiftler için birer daire, çocukları ve anneleri ile yaşayan her bir kişinin yanına bir bekâr arkadaşı versek, geriye bir kişi kalıyor. O da bizimle oturabilir. Demek ki, toplam14 daire gerekiyor.

FEODOR : Ama öbür atölyedeki Sonya'nın kocası gelmek istemeyebilir.

VERA : Şu, üç çocuğu olan arkadaştan mı söz ediyorsun?

FEODOR : Evet.

VERA : Niye razı olmasın, bu onların da çıkarına.

FEODOR : Mesele başka, Vera Pavlovna.

VERA : Nedir mesele?

FEODOR : Kocası ile tanışıklığım var. Biraz ters bir adam.

VERA : Nasıl yani?

FEODOR : Hatırlar mısınız, toplantılarımızdan birinde, eşlerini döven erkeklerden konuşmuştuk.

VERA : Eeee...

FEODOR : Sonya'nın kocası da zaman zaman onu dövüyormuş. Adam, "hak etmese dövmem" diyor.

MÁŞÁ : Olur mu öyle şey! Haklı dayak yoktur. Bence,

biz, aramızda Sonya'nın kocası gibi insanlara yer vermemeliyiz.

VERA : Máşá doğru söylüyor. Hiç kimse, Sonya gibi yapıp, dayak olayını gizlememeli. Dayak yiyen değil, dayak atan utanmalıdır. Bence kararı Sonya vermeli ama kocası bizim kurallarımızı kabul etmeyecekse sitemizde yer almamalı. Sonya üç çocuğu ile bir dairede oturabilir. Bu da durumu değiştirmiyor. Yani bize yine 14 daire gerekiyor.

DONYA : Ne güzel. Hep bir arada otururs ak, kimse bizi kolay kolay rahatsız edemez.

VERA : Edenler olabilir, ama başa çıkması kolay olur. Ancak benim projem bu kadar değil. Ayrı ayrı, bakıcı parası ödüyor herkes. Bütün çocuklar için iki bakıcı tutarız.

DONYA : Aaa, bu çok kârlı olur.

VERA : Evet, çok tasarruf ederiz. Dahası var. Yemekleri de ortak pişiririz. Erkekler de dâhil, herkes bir gün sorumlu olursa, bir kişiye, yaklaşık ayda bir sıra gelir.

MÁŞÁ : Alacaklarımızı toptan alırız. Yarı yarıya fiyatları fark eder. Çok tasarruf etmiş oluruz.

FEODOR : Birkaç araba alsak, Vera Pavlovna. Hep beraber kırlara gezmeye gideriz tatillerde.

VERA : Konuşuruz. Ama asıl ilerde şehir dışında evler yaptırıp, taşınabilsek daha iyi olur. Üstelik henüz daha bir şeye karar vermiş

sayılmayız. Benim ki sadece bir öneri. Görüyorum, sizler de sevdiniz. Bakalım, öbür atölyedeki arkadaşlar ne diyecek? Onlarla da toplantı yapıp, tartışalım.

DONYA : Umarım kabul ederler. Ahh, ne güzel olacak! Boşanmakla özgürlüğüme kavuşamadım ama bu proje beni özgürlüğüme kavuşturacak.

(Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Vera bütün bu işlerle uğraşırken çok sevdiği operaya da zaman ayırıyordu. Başlangıçta onunla aynı zevkleri paylaşan Kirsanov Vera'ya eşlik ediyordu. Gerek işlerinin yoğunluğu, gerekse operayı pek sevmemesi nedeniyle Lopuhov onlara pek katılmıyordu. Fakat son zamanlarda Kirsanov operaya gelmemeye başladığı gibi, onların evine de eskisi kadar sık gitmez olmuştu. Haftalarca uğramadığı oluyordu. Bir şeylerden kaçıyordu. Vera’dan mı?.. Duygularından mı?.. ....ama… bir gün, bir kır gezisi dönüşünde Lopuhov'un zatürresi tekrar ortaya çıktı. Uzun bir hastalık dönemi geçirdi. 3 gün kendini bilmeksizin yattı ve bu arada Vera ile Kirsanov nöbetleşe başında beklediler. Kirsanov, geceler boyu Lopuhov'un başında bekleyen Vera'nın sağlığından da endişe duymaya başlamıştı. Gösterdiği ilgi, Vera'nın uzun zamandır baskı altına aldığı duygularını... Yine de Vera bunları ne Kirsanov'a, ne de kendi kendine itiraf edebilme noktasına gelmişti. Ama... bilinçaltı...

DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Dekor 6. Vera rüya görmekte, rüyasında odanın içinde sıkıntılı dolaşmaktadır.)

VERA : Bana ne oluyor böyle? Son zamanlarda niye canım sıkılıyor? Her akşam opera olsaydı... Yeter ki başrolü de-Mérique oynasın. de-Mérique gibi bir sesim olsa, herhalde bütün gün arya söylerdim. Tanışsam onunla. Yok canım, tanışıp da ne yapacağım? de-Mérique Rusçayı ne zaman öğrendi? Nasıl da güzel telaffuz ediyor. Ama sözler, şarkının sözleri ne gülünç.

(de-Mérique arya söyleyerek girer. Vera'ya yüzünü göstermez. Sahnenin ön tarafına gelir.)

DE-MÉRIQUE: Mutlu anlara
Kur ağını
Ayır sevdaya
Gençlik çağını.

VERA : A... aaa... Onunla nasıl tanışacağımı düşünürken, şimdi ziyaretime kendisi geldi. Nasıl da sezmiş?

DE-MÉRIQUE: Sen beni çoktandır çağırıyorsun.

VERA : Ben mi seni çağırıyordum, de-Mérique? Seninle hiç tanışmadık ki, seni nasıl çağırabilirim?

(Vera, de-Mérique'ye doğru yürür, elini uzatır.)

DE-MÉRIQUE: Sana niye geldiğimi biliyor musun?

VERA : Niye?

DE-MÉRIQUE: Senin hatıra defterini okumak istiyorum ben.

VERA : Ama benim hatıra defterim yok ki. Hiçbir zaman da olmadı.

DE-MÉRIQUE: Öyle mi? Ya bu ne, bu küçük komodinde duran şey?

(Vera hayretle deftere bakar önce, sonra gidip alır. Yatağın kenarına oturur. de-Mérique da yanına oturur.)

Oku, son sayfadan başla.

VERA : "Gene sık sık yalnız kalıyorum, akşamlar bitmek bilmiyor. Ama zararı yok, alıştım."

DE-MÉRIQUE: Hepsi bu mu?

VERA : Hepsi bu.

DE-MÉRIQUE: Hayır sen atlıyorsun.

VERA : Ama burada başka bir şey yazılı değil.

DE-MÉRIQUE: Beni aldatamazsın. Ya bunlar ne? *(Sayfada bir yeri işaret eder.)* Oku!

VERA : "Hayır, yalnız olduğum için şimdi fena halde sıkılıyorum. Bu yılın yazı". Ama hatıra defteri böyle tutulmaz ki! 1855 yılı... Sadece yıl. Hangi ay ve ayın kaçı olduğu yazılması gerekir.

DE-MÉRIQUE: Okumaya devam et!

VERA : "Her zamanki gibi yazlığa gidiyoruz. Adalara." Tamam, 15 Ağustos olmalı. Hani

bizim gezintimiz. 'Canımın içi' hastalanmıştı... Aylar ne çabuk geçiyor.

(Vera düşünceye dalar.)

DE-MÉRIQUE: Hepsi bu mu?

VERA : Hepsi bu.

DE-MÉRIQUE: Hayır, sen hepsini okumuyorsun. Bunlar ne?

VERA : "Canımın içi Dimitri, bize neden sık sık katılmıyor acaba? Gezintimiz boyunca hep Rahmetov'la konuştu ya da öğrencileriyle. Yanımda on beş dakika bile kalmadı. Bütün vaktini öğrencilerine veriyor, bana değil. Bana çok az vakit ayırıyor."

DE-MÉRIQUE : Çevir, çevir, geri çevir.

VERA : "Bugünlerde bir konfeksiyon atölyesi açıyorum ve siparişler hakkında görüşmek için Jüli'ye gittim. 'Canımın içi' beni almaya geldi. Jüli bizi öğle yemeğine alıkoydu. Bize şampanya ikram etti, iki kadeh de bana içirdi. Onunla şarkılar söyledik, çok eğlendik. Canımın içi bize bakıp gülüyordu, ama sadece bakıp gülüyordu. Peki, bizim neşemize niye katılmadı? Bizim oyunlarımıza katılmak ayıp mıydı, yoksa beceremez miydi? Ama karakteri öyle. O sadece kimseye engel olmak istemiyor, sadece 'peki' diyor, ben mutlu oluyorum diye..."

DE-MÉRIQUE: Çevir, çevir sayfaları.

VERA : "Bugün 'canımın içi 'ile evleneli ilk kez annemlere gittik. Evlenmeden önce üzerimde bu kadar ağır baskısı olan bu eski

hayatı görmek, bana çok çok zor geldi. Canımın içi! Beni ne korkunç bir hayattan çekip kurtardı."

(Vera durur.)

DE-MÉRIQUE: Hadi, hadi, bütün yazılanlar bu mu? Beni aldatamazsın. Okusana!

VERA : "Bugün Dimitri ile kafede buluştuk. Gelecekte nasıl yaşayacağımızı uzun uzun konuştuk, hayaller kurduk. Onu ne kadar seviyorum. Beni zindandan kurtarıyor."

DE-MÉRIQUE: Hepsini okusana!

VERA : Tamam. Başka bir şey yok.

DE-MÉRIQUE: Dikkatli bak.

VERA : Okumak istemiyorum.

DE-MÉRIQUE: Emrettiğim zaman, mecbursun dediğimi yapmaya. Oku!

VERA : "Peki, acaba yalnız ve yalnız beni bu zindandan kurtarıyor, diye mi onu sevdim yani? Onu değil sadece kendi kurtuluşumu mu seviyorum?"

DE-MÉRIQUE: Geri çevir sayfaları. Birinci Sayfayı oku.

VERA : "Doğum günümde, yani bugün ilk kez konuştuk. Onu sevmeye başladım. Şimdiye kadar kimse bana onun kadar teselli verici, bu kadar güzel şeyler söylememişti. İnsanlar için mutluluğun mümkün olduğuna nasıl da inanıyor. Yepyeni, aydınlık bir hayatın hızla yaklaştığından nasıl da emin. Onun gibi bir insanı her kadın sever."

DE-MÉRIQUE: Peki. Şimdi artık son sayfayı aç.

VERA : Ama bu sayfada hiçbir şey yazılı değil ki!

DE-MÉRIQUE: Okusana. Bak, ne kadar da çok yazı var bu sayfada.

VERA : Okumak istemiyorum bunları!.. Okuyamam.

DE-MÉRIQUE : Peki öyleyse, ben sana okuyayım senin burada yazdıklarını. Dinle**:**

(de-Mérique bunları söylerken defteri alır Vera'nın elinden ve okumaya başlar.)

"O çok iyi bir insandır, benim kurtarıcımdır. Ama ruh asaleti sadece saygıyı, dostluğu doğurur ve telkin eder. Kurtarıcının aldığı ödül minnettarlık ve sadakat oluyor. Hepsi bu. O belki benden daha ateşli bir yapıya sahip. Kanı kaynadığı zaman dokunuşları ne kadar da yakıcı oluyor. Ama başka bir arzum var, başka bir hasretim… …uzun süren, sakin, okşayışlar; tatlı duygular içerisinde, tatlı tatlı kendimden geçmek istiyorum. Benim bu arzumu biliyor mu o? Bizim isteklerimiz, tabiatlarımız, huylarımız birbirinin dengi midir? Biliyorum, o benim için canını vermeye hazırdır. Ben de... Ama bunlar yeter mi? Ben yalnız onu mu düşünüyorum? İstediğim bir aşkla mı ona bağlıyım? Ben eskiden, bu sakin, bu okşayıcı, tatlı sevginin hasretini çekmiyordum. Hayır, ona karşı olan duygu asla..."

VERA : Dinlemek istemiyorum bunları! Kötüsün sen! Katı yürekli! Buraya ne diye geldin? Seni tanımıyordum. Git buradan, uzaklaş!

(de-Mérique içten gelen, tatlı, yumuşak bir gülüşle gülümser.)

DE-MÉRIQUE: Canım haklısın. Onu sevmiyorsun sen. Bunları kendi elinle yazmamış mısın?

VERA : Lanetler olsun sana!

(Vera bunları bağırarak söyler. de-Mérique'yu itekler ve yatağından fırlayıp kapıya koşar. Uyanmıştır, Lopuhov kapıda belirir. de-Mérique öbür kapıdan çıkmıştır)

LOPUHOV : Bir tanem benim.

VERA : Canımın içi benim. N'olursun kollarını boynuma sar, n'olursun beni koru. Korkunç bir rüya gördüm ben! Artık odalarımızı birleştirelim, aynı odada kalalım.

(Sahne kararırken, Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Bu olay üzerine, Lopuhov yaşananları bir bir gözden geçirdi. Vera ilk önceleri, serbest zamanlarında kendisi gibi yalnız başına kalıyordu. Sonra bir değişiklik oldu. Hareketli bir hayat yaşamaya başladı. Sonra gene eski hayatına, yalnızlığa döndü. Ama bu dönüşe karşı duygusuz kalamazdı. Hareketlilik ne zaman başladı Vera'nın hayatında. Kirsanov ‘la iyi dost olması ile birlikte. Durgunluk ise Kirsanov'un onların hayatından uzaklaşması ile. Kirsanov işini gücünü bahane etmişti. Lopuhov olanları düşündükten sonra, Kirsanov'un Vera Pavlovna'ya olan duygularının esasını anlamıştı. Lopuhov hastaneye uğrayıp, Kirsanov’u öğleden sonra eve davet etti. O saatte Vera evde

olmayacaktı. Lopuhov gittikten sonra, Kirsanov kendi kendine sordu**:** *"Ne oluyor, yoksa duygularımın farkına mı vardı?"*

BEŞİNCİ SAHNE

(Dekor 1. Lopuhov koltukta oturmaktadır. Kirsanov ayakta ve sahnenin ön planındadır.)

LOPUHOV : Gelelim seninle asıl konuşmak istediğim konuya.

KİRSANOV : *(Kendi kendine konuşur.)* Anlaşıldı. Şüphesiz, o konuyu konuşacak.

(Kirsanov Dimitri'ye yaklaşır, gayet ciddi bir tonla:)

Dinle Dimitri... Seninle dostuz, o başka. Ama öyle şeyler var ki, dostlar arasında da konuşulmaz. Lütfen kes bu konuşmayı. Şimdi, şu anda, böyle ciddi konuşmalara girişecek değilim. Ve de şunu bilesin, şimdi de, sonra da, hiçbir zaman seninle bunları konuşacak değilim.

(Kirsanov bunları çok ciddi bir tonla söyler. Sözlerinin sonuna doğru dik dik ve öfkeyle Lapuhov'a bakmaktadır. Lopuhov sakin ama soğuk bir sesle cevaplar.)

LOPUHOV : Hayır Alexandr, konuşmamak olmaz, manevralarını anladım zaten.

KİRSANOV : Sus. Konuşmayı sana yasak ediyorum. Anladın mı? Yoksa senin azgın bir düşmanın

olacağım. Sana karşı saygımı kaybetmemi istemiyorsan, sus!

LOPUHOV : Bunca zaman bizden uzak durmanın saygıyla alâkası olmasa gerek! Durum anlaşıldı! Ben o zamanlar sadece iyice dikkat etmemiştim, hepsi bu!

KİRSANOV : Dimitri, iyilikle rica ediyorum, aksi takdirde burayı terk edeceğim.

LOPUHOV : Bir yere gidemezsin! Sen ne sanıyorsun, hep senin istediğin gibi mi düşüneceğim, ha?

(Kirsanov cevap vermez. Kısa bir sessizlik olur.)

Ben konuşmak için sana göre daha elverişli bir konumdayım, sense konuşamazsın. Senin için zor bir durum. Sana, ben kahramanlık yapıyormuşum gibi geliyor belki. Bilirim. Ama olaya böyle yaklaşmak son derece saçma. Ben sadece aklımı ve mantığımı kullanarak başka türlü hareket edemeyeceğim sonucuna vardım. Uzatmayayım. Bir tek uyarı yapacağım sadece. Alexandr, gereksiz manevralarından vazgeç. Manevraların boşa çıkacak! Bütün söyleyeceğim bu. Şimdi istersen gidebilirsin. Ama senden bir şey rica edeceğim, lütfen bize eskisi gibi sık sık uğra, olur mu?

KİRSANOV : Ne oluyoruz, Dimitri? Yoksa hakkımda çok adi şeyler düşündüğünü bana zorla inandırmak mı istiyorsun? Sen git de, ben de bunu sindire sindire kabulleneyim gibisinden...

LOPUHOV : Böyle bir şey istemiyorum. Ama sen bizi eskisi gibi ziyaret etmelisin. Ne var bunda? Dost değil miyiz?

KİRSANOV : Dedim ya, bunu yapamam. Akılsızca bir işe kalkışmaktasın, hem de berbat bir iş bu.

LOPUHOV : Hangi berbat işten bahsediyorsun, anlamıyorum doğrusu.

KİRSANOV : Dimitri, açık konuşmaya mecbursun benimle şimdi.

LOPUHOV : Ortada bir şey yok ki. Bilmem hangi saçmalara takılıyorsun aklınca?

KİRSANOV : Ne hakkın var senin? Sana soruyorum, ne hakkın var, benim için yapılması zor olan bir şeyi istemeye? Ne elde etmek istediğini de anlamıyorum? Bu ne saçmalık? Hadi hadi, kafanı dolduran şu romantik kuruntuları bırak. Seninle bizim normal hayat dediğimiz şey, ancak toplumun gelenekleri, alışkanlıkları ve de anlayışı değiştiği zaman mümkün olacaktır.

LOPUHOV : Toplum durduk yerde değişmez. Toplum değişene kadar da hayat durmaz. Sen, ben ve bizim gibiler var olan duruma boyun eğersek, o toplum nasıl değişir? Yarınlar, bugünden kurulur. Bugüne boyun eğen, yarını bugüne mahkûm eder. Hem kuzum, bunlar felsefi konular. Kaldı ki, arkadaşının basit bir ricasından olağanüstü anlamlar çıkarıp, böyle hayat felsefesine dalmanı anlamak son derece güç.

KİRSANOV : Hadi, hadi oradan... Böyle kolayca

sıyrılamazsın.

LOPUHOV : Deminden beri kafanda bir takım teoriler geliştirip, ona göre konuşuyorsun. Şimdi de ben ortaya bir teori atayım: Diyelim ki, bir insanın içinde, bir ihtiyaç, bir arzu doğuyor. Bu arzuyu yok etme çabamız iyi bir sonuca mı götürecek bizi? Olsa olsa, söz konusu olan bu ihtiyaç, ya mübalağalı bir hal alacaktır ya da yanlış bir mecraya dökülecektir. Her iki halde de sonuç çok kötü olabilir.

(Sahne kararır, Yazar ışığını yakar.)

YAZAR : Bu tartışma uzadı da uzadı. Sonunda, Kirsanov bir ara yol buldu. Evet, Kirsanov eskisi gibi gidip gelecekti ama, eğer ki Vera ile dışarı çıkılacak olunursa Lopuhov mutlaka onlara katılacaktı ve üstelik bunu herhangi bir şekilde davet edilmeksizin yapacaktı. Öyle de yaptılar. Örneğin Lopuhov operadan pek hoşlanmazdı. Eskiden Vera ile Kirsanov Lopuhov olmadan operaya giderlerdi. Bu konuşmadan sonra, Lopuhov kendiliğinden onlara katılır oldu. Tabiî bu Vera'nın da dikkatini çekmedi değil. Bu arada Vera'nın içinde de fırtınalar kopuyordu. Sonunda...

ALTINCI SAHNE

(Bir önceki sahne dekoru. Lopuhov koltukta oturmaktadır. Vera ona sarılmış ağlamaktadır. Hıçkırarak:)

VERA : Canımın içi, ben onu seviyorum.

LOPUHOV : Ne var bunda yavrucuğum? Bu kadar kederlenecek ne var?

VERA : Sana kötülük yapmak istemiyorum, seni sevmek istiyorum.

LOPUHOV : Senin bana karşı derin bir duygun, bir sempatin var, bana nasıl kötülük yapabilirsin ki?

VERA : Onu görmek istemiyorum, ona bir daha bize gelmemesini söyleyeceğim.

LOPUHOV : Nasıl istersen sevgili dostum... Senin için en iyisi ne ise, onu yap... Sen hele biraz kendine gel, o zaman bu konuyu seninle konuşup, değerlendiririz... Unutma, hal ne olursa olsun, başımıza ne gelirse gelsin, seninle dost olarak kalacağız.

(Lopuhov biraz duralar.)

Hatırlar mısın ilk defa, bir insanı sevmenin ne demek olduğunu nasıl konuştuğumuzu? Sevmek, sevilen insan için iyi olan şeylere sevinmek, daha da iyi olması için elinden geleni yapmaktan zevk duymak... ...öyle değil miydi?

(Tekrar sessizlik. Vera sakinleşmiştir.)

VERA : Ben yalnız seni sevmek istiyorum canımın içi, yalnız seni. Senden başka kimseyi sevmek istemem.

(Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR : Vera bunu söylerken elbette samimi idi. Ve

kendi kendine dedi ki**:** "Kendimi buluncaya kadar sabahtan akşama değin atölyede çalışacağım. Bu beni iyileştirecektir." Öyle de yaptı. İlk gün bütün düşüncelerini dağıttı. Her şeyi unutmuş bir halde çalıştı. İkinci gün, bir hayli yorulmasına rağmen o düşünceler tek tük kafasına takıldı. Üçüncü gün bu tempo ile çalışmaya başlamadan önceki haline döndü. Derken bir hafta geçti. Sararıp solmuştu. Her şeye rağmen, dışarıya karşı neşeli görünmek için elinden gelen çabayı gösteriyordu. Bunu başarıyordu da. Bu yüzden, çevresindekiler sararıp solmasını geçici bir rahatsızlığa verdiler. Ama Lopuhov Vera'nın ne halde olduğunu görüyordu. Üstelik sebebini de biliyordu.

(Yazar ışığını kapatır. Sahne tekrar aydınlanır. Vera ve Lopuhov ayrı ayrı koltuklarda oturmaktadırlar.)

LOPUHOV : Veroçka, biz, başkalarına kendi ekonomik prensiplerimizi benimsemelerini öğretiyoruz, kendimiz ise bu prensiplere uygun bir şekilde yaşamakta yeteri kadar özen göstermiyoruz.

VERA : O da nereden çıktı? Biz de bu sitede yaşayanların bir parçasıyız.

LOPUHOV : Evet, site içinde ortak harcamalara katılıyoruz ama bizim oturduğumuz daire için aynı prensibi uygulamakta da titizlik göstermeliyiz. Máşá yakında bizden ayrılıp gidecek. Biz halâ yerine kimseyi bulamadık.

VERA : Bu ara işe yeni birisini almadık ki!

LOPUHOV : İşyerinden olması şart mı? . Yalnız, aramıza sokacağımız kimsenin bize uyum sağlayabilecek biri olması gerekir.

(İkinci perdenin beşinci sahnesinde Lopuhov'la Kirsanov konuşurken, Kirsanov'un bakışlarındaki şüpheci, öfkeli hal, bu kez Vera'da belirir.)

VERA : Rica ederim kes bu konuşmayı. Yersizdir.

LOPUHOV : Ama niye yersiz olsun, Veroçka?

VERA : Benimle böyle konuşamazsın.

(Vera iyice öfkelenmiştir. Ayağa kalkar.)

Seni benimle böyle karanlık imalarla konuşmaktan menediyorum. Neyi kastettiğini açıkla!

LOPUHOV : Daha doğru davranmak için...

VERA : Gene mi bunlar? Sus! Sus, yoksa senden nefret etmeye başlayacağım.

(Vera hırsla odadan çıkar. Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR : Bu onların ilk ve son kavgası oldu. Vera gece geç vakte kadar odasında kaldı. Vera ile Lopuhov tekrar ayrı ayrı odalarda kalmaya başlamışlardı.

(Yazar ışığını kapatır. Sahne aydınlanır. Lopuhov yalnızdır, kitap okumaktadır. Vera girer.)

VERA : Canımın içi, sana çok acı, fazla sert sözler söyledim.

LOPUHOV : Bağışla, sevgili dostum, ben de bu işe çok kabaca giriştim. Ama barıştık artık, değil mi?

VERA : Elbette, elbette barıştık canımın içi.

(Sahne kararır. Yazarın ışığı yanar.)

YAZAR : Vera'nın iç kavgası iki hafta daha sürdü. Ve sonunda kararını verdi. Verdi ama...

YEDİNCİ SAHNE

(Bir önceki sahne dekoru. Sahne aydınlandığında, sahnede kimse yoktur. Sonra telaşla Vera girer, elinde bir zarf vardır. Bir iki tur atar salonda. Sonra elindeki zarfı yakar ve çıkar. Sahne kararır. Sahne aydınlandığında, yine kimse yoktur. Bir önceki sahne tekrarlanır. Sahne kararır. Aydınlandığında, daha önceki sahne mektup yakma anına kadar tekrarlanır. Vera bu kez mektubu yakmaz, kapıya kadar gelir ve mektubu masaya telaşla fırlatır ve çıkar. Mektup, yere düşer. Sahne kararır. Sahne aydınlandığında kimse yoktur. Kapının zili çalar. Vera telaşla odaya girer.)

VERA : Bu, o olmalı. Geldi. Nereye gitti bu mektup?

(Vera, mektubu arar masanın üstündeki kâğıtların içinde. Yere düşmüş olduğunu görmez.)

Nerede bu yaa... Şimdi gelir.

(Vera aramayı bırakır ve telaşla çıkar. Lopuhov girer. Girdiği kapıya yakın, yerde

duran mektubu alır ve sahnenin önüne en yakın koltuğa oturur.)

LOPUHOV : Bu, bu onun yazısı... Okumaya gerek var mı? Nasılsa içindekiler malum... ...Cık, olmaz… Okumamak olmaz... ...Okumalıyım.

(Zarfı açar ve okumaya başlar.)

VERA'NIN SESİ: "Canımın içi, hiçbir zaman kendimi şimdiki kadar sana bağlı hissetmiş değilim. Senin için ölebilsem! Bu seni daha mutlu yapsa, seve seve ölürdüm. Ama onsuz yaşayamam. Sana kötülük yapıyorum, kalbini kırıyorum. Biricik dostum, bunu yapmak istemiyorum, inan. Bunu istemeye istemeye yapıyorum. Bağışla, n'olursun bağışla..."

(Lopuhov bir süre kala kalır. Işıklar söner. Sahne aydınlandığında, Vera masadan son tabağı da alıp kapıdan dışarı uzatır.)

VERA : Buldun demek, okudun demek! Ne kadar deliymişim! Bütün yazdıklarım yalan, inanma, delice sayıklamalardan başka bir şey değil.

LOPUHOV : Sevgili dostum, bunu sonraya bırakalım da, seninle kendi işimi konuşalım. İşlerimde bazı değişiklikler oluyor, sana bunları anlatmalıyım. Biliyorsun, fabrikada işletme idaresinde çalışmak bana çok zevk veriyor... Ama beni dinliyor musun?

(Vera, dalgın, cevap verir.)

VERA : Dinliyorum, canımın içi.

(Lopuhov konuşmaya devam

eder, bir müddet sesi duyulmaz.)

LOPUHOV : (...) İstersem bir ya da iki ay sonra işime başlayabilirim. Riyazan'daki ihtiyarlarımı beş yıldan beri görmedim. Bu arada onları ziyaret etmek istiyorum. Yarın yola çıkacağım.

VERA : Canımın içi, ben de seninle geleyim.

LOPUHOV : Senden ricam, mektubumu beklemen. Sana gardan yazarım.

(Vera ve Lopuhov kucaklaşırlar. Vera sessizce ağlamaktadır. Işıklar söner.)

SEKİZİNCİ SAHNE

(Bir önceki sahne dekoru. Vera odanın içinde dolaşmakta, sesli düşünmektedir.)

VERA : Gideceğim. Evet, ben de peşinden gideceğim. Şu mektubu gelsin de... Hele ne yazdığını bir öğreneyim. Böyle istememiş miydi? Ne olursa olsun, ben de gitmeliyim... Ama o bunu istemiyor... Nasıl yapmalı?.. Bunu ben de istemiyorum... Ben gitmeli miyim?

(Máşá elinde bir mektup ve bir notla girer.)

MÁŞÁ : Vera Pavlovna, bozuk paranız var mı? Tren kondüktörü şu mektubu getirdi. Bir de not yazılı**:** Saat 9'dan önce getirirse bir ruble, sonra getirirse yarım ruble veriniz.

VERA : *(Saatine bakar)* Bir ruble olması lazım çantamda, dur bir bakayım.

(Vera çantasından para çıkarır. Máşá parayı alır ve çıkar. Vera telaşla mektubu açar.)

LOPUHOV'UN SESİ: "Sevgili Veroçka,

Ben doğrudan Riyazan'a gitmiyorum. Halledilmesi gereken bir sürü fabrika işleri var. Moskova'ya uğrayacağım. Moskova'dan önce iki üç şehre daha uğrayıp, iş bağlantısı kuracağım. Nerede, ne kadar kalacağımı şu anda kestiremiyorum.

Sen, senin için en iyi olan şeyi yap. Senin mutluluğun beni de mutlu kılacaktır.

Sevgilerimle..."

(Vera mektubu öper. Düşünmektedir.)

VERA : Mutlaka onunla görüşmeliyim... Onunla görüşecek miyim?.. Ama nasıl olur?.. Görüşeceğim... Hayır, hayır asla!.. Onunla hiç görüşmeyecek miyim?.. Görüşeceğim... Görüş... ...me... ...yeceğim... Görüş-me-yeceğim.

(Kâğıt kalem alıp masanın başına geçer.)

Dönüşü yok...

(Yazmaya başlar.)

"Sevgili Alexandr... Hastanedeki işinden çıkınca, buraya gelir misin? *(...)* Seninle görüşmeliyim... Görüşmek üzere... "

Dönüşü yok…

(Vera bir kitap alıp, koltuğa oturur.)

Dönüşü yok... İki şıktan birini seçme imkânı da yok. Yeni hayat başlıyor.

(Sahne kararır. Sahne aydınlandığında Vera üstünü değiştirmiş, aynanın karşısındadır. Saçına şekiller verir, vs.)

Nerdeyse gelir. Üstüme bir şal alayım.

(Çıkar, döndüğünde omuzunda bir şal vardır. Bir kitap alır ve koltuğa oturur. Zil çalar. Kirsanov girer. Vera yerinden kalkar. Duraklar.)

KİRSANOV : Vera…

(Vera Kirsanov'a sarılır.)

VERA : Sevgilim, sevgilim… O ne kadar iyi bir insan! Ben seni ne kadar çok seviyorum.

KİRSANOV : Veroçkam, meleğim…

(Işıklar söner. Işıklar yandığında gezinti yapmaktadırlar.)

VERA : Sevgilim benim, sensiz yaşayamazdım. Beni ne kadar zamandan beri seviyor ve susuyordun. Ne kadar iyi bir insansın sen... O da ne kadar iyidir!

(Kirsanov Vera'yı koltuğa götürür.)

KİRSANOV : Anlat bana Veroçkam, bütün bunlar nasıl oldu?

VERA : Ona, sensiz yaşayamayacağımı söyledim. Dün gitti. Ben önce arkasından gitmek

istedim... Ama görüyorsun...

KİRSANOV : Veroçkam, bu son iki haftada ne kadar zayıflamışsın, ne kadar solmuşsun.

VERA : Evet, sevgilim, zor bir şeydi bu mücadele. Ben gerçekten çok mu zayıflayıp, solmuşum?

KİRSANOV : Evet sevgilim.

VERA : Sen de beni çok seviyordun. Sen de zorlu bir mücadeleye girişmiştin. Öyleyse bu mücadele neden böyle bir iz bırakmadı sende?

KİRSANOV : Çünkü günlük ihtiyaçlar ve yarını düşünmem, bana bütün bunları unutturuyordu. Hastalarla ilgilenmem, derslere hazırlanmam gerekiyordu. Ama boş zamanlarımda, ben de dayanamayacağımı düşünüyordum. Ben bir hafta kadar kendi düşüncelerimle baş başa kalsaydım, herhalde çıldırırdım.

VERA : Bu doğru. İnsanın önünde öyle bir iş olmalı ki, ertesi güne bırakamasın. Bu ikimizin arasındaki farktı. Ancak başka bir şey daha var ve bu daha önemli. O da, kadınla erkek arasındaki farktır.

KİRSANOV : *(Gülerek)* Anlaşıldı, ne zamandır unuttuğumuz o derin sohbetlerden birine dalacağız.

VERA : Diyorduk ki, kadın fikir hayatında en az erkek kadar üretken olabilir, yeter ki, erkeklerin yarattığı kaba zorbalık devirleri sona ersin. Sen anlatmamış mıydın, kadın organizmasının yıkıcı maddi etkilere, erkeğe

kıyasla daha dayanıklı olduğunu! Peki, niye manevi etkilere karşı aynı dayanıklılığı gösteremiyoruz?

KİRSANOV : İyi bir soru. Ya sence?

VERA : Binlerce yıl bizi, "siz, kadınlar zayıfsınız" diye şartlandırırsanız, kadınlar da kendilerini gerçekten zayıf hissederler; tıpkı, tamamen sağlam olan insanlar, zayıf düşeceğim, öleceğim korkusundan nasıl zayıf düşüp, hastalanıyor, hatta ölüyorlarsa.

(Sahne kararır. Yazar ışığını yakar.)

YAZAR: Şimdi oyunumuzun en heyecanlı yerine geliyoruz. Şu intihar sahnesine.

Lopuhov'un gidişi, Kirsanov ile Vera'nın beraberliğinin başlaması, Nisan ayının sonunda meydana geldi. Lopuhov Haziran'ın ortasında döndü. İki hafta kadar Petersburg'da kaldı. Kirsanov ile Vera'nın beraberliklerini sürdürebilmeleri için...

DOKUZUNCU SAHNE

(Birinci perdenin birinci sahnesi tekrarlanır.)

ONUNCU SAHNE

(8. sahne dekoru.)

YAZAR: Bu, Rahmetov... Daha önce Rahmetov'un kim olduğundan pek söz etmedik. Aslında,

kendisi de sevmez, kendisinden söz etmeyi.

Oyunumuzun başkahramanları, Lopuhov, Kirsanov ve Vera Pavlovna'nın geçmişini araştırdığımız da en fazla iki kuşak geriye gidebiliyoruz. Oysa Rahmetov on üçüncü yüzyıldan beri bilinen bir aileden gelmedir. Rahmetov mirasçısı olduğu büyük bir araziyi 3000 rubleye icara vermişti Bu paranın 400 rublesini kendisi harcıyordu. Geri kalan parasıyla yedi öğrenciyi üniversiteye yerleştirip, onlara burs açmıştı. Bütün Rusya'yı bir baştanbaşa gezmişti. Petersburg'a geldiğinde akıllı insanların kim olduğunu arayıp taradıktan sonra Kirsanov ‘la tanışmıştı. Lopuhov Vera için ne idiyse, Kirsanov da Rahmetov için o olmuştu. İlk başta Kirsanov'dan kitap isimleri almış, daha kitapçılar açılmadan Nevski caddesinde boy göstermişti. Önerilen kitapları satın aldıktan sonra üç gün üç gece sırayla okumuştu… Hem de hiç durmaksızın. Üçüncü gece, içtiği 8 bardak kahveye rağmen uykusunu dağıtamamış, oturdu yere yığılıp, uyumuştu. Bir hafta sonra Kirsanov'dan okuduğu kitaplarla ilgili bazı açıklamalar ve yeni bir kitap listesi istedi. Sonra Kirsanov onu Lopuhov'la tanıştırdı. Böylece Lopuhov'la ahbap oldu. Rahmetov hakkında söylenecek çok şey var. Ama onu, gelin, olayımızda oynadığı rol ile tanımaya çalışalım.

(Yazar ışığını söndürür. Sahne aydınlanır. Rahmetov masada kitap okumaktadır. Vera girer.)

RAHMETOV: Gelin oturun Vera Pavlovna. Beni sakin sakin

dinleyiniz. Dimitri Sergeyiç sizi bu kadar üzen pusulayı yazdıktan sonra iki saat kadar benimle birlikteydi. İşte onun ricası üzerine...

VERA : Neler yapmak istediğini duydunuz da, engel olmadınız mı?

RAHMETOV: Evet, ona engel olmadım. Ne diye engel olacaktım?

VERA : Siz ona neden engel olmadınız?

RAHMETOV: Dediklerimi iyice dinleyip, anlamaya çalışınız. Size bir pusula iletmemi istedi.

(Vera yerinden fırlar)

VERA : Nerede pusula? Nerede? Verin pusulayı!

RAHMETOV: Lütfen oturunuz.

(Vera oturur.)

VERA : Nerde pusula?

RAHMETOV: Pusulanın içindekiler öylesine önemli ki, kimsenin eline geçmemeli. Pusulayı okuyacaksınız, ama onu size veremem.

VERA : Ne, ne? Bana pusulayı vermeyecek misiniz?

RAHMETOV: Vermeyeceğim. Zaten bu nedenle bu işi yapmaya seçildim. Benden başkası dayanamaz elinize teslim ederdi.

(Vera yerine oturur. Rahmetov masaya pusulayı koyar. Vera pusulaya göz atar atmaz, ayağa fırlayıp, kâğıdı kapmak ister ama Rahmetov kâğıdı çeker.)

Böyle olacağını önceden biliyordum. Sakın bir daha kapmaya teşebbüs etmeyiniz, boşuna olacak.

(Vera yerine oturur, elleri dizlerindedir. Rahmetov pusulayı masanın üzerine koyar. Vera bir kaç kez okur.)

VERA : Ne kadar iyi yüreklidir o, ne kadar da iyi yürekli!

(Rahmetov pusulayı masanın üstünden kaldırır.)

RAHMETOV: Yeteri kadar gördünüz, yetmez mi bu kadarı?

VERA : Durunuz, biraz daha, biraz daha bakayım.

(Vera tekrar ellerini dizlerinin üstüne, Rahmetov da pusulayı masanın üstüne koyar. Vera yine bir kaç kez okur.)

Ah, ne kadar iyi yüreklidir, ne kadar da iyidir o!

RAHMETOV: Eh, pusulanın metnini yeteri kadar incelemiş olacaksınız. ...Ve onun isteğine uyarak pusulayı şimdi yakacağım. Tamam mı?

VERA : Evet.

(Rahmetov pusulayı yakar.)

RAHMETOV: Şimdi size düşüncelerimi açıklayayım. Sizden başlayalım... Buralardan ayrılıyormuşsunuz. Niçin?

VERA : Burada kalmam benim için çok, ama çok büyük bir eziyet olacaktı.

RAHMETOV: Doğru, haklısınız, bu, berbat bir duygu

olmalı. Ama başka yere gitseniz çok mu ferahlayacaksınız? Bu arada ne yaptınız, sorarım size? Kaderleri elinizde olan elli kişinin geleceğini tesadüfe bıraktınız.

VERA : Evet, ama... Máşá'dan ricada bulunacaktım...

RAHMETOV: Yanlış Vera Pavlovna, yanlış. Atölyede sizin yerinizi tutabilir miydi Máşá? Büyük bir ihtimalle, ayrılmanız atölyeyi mahvedecekti. Sebep? Kendi rahatınız! Máşá'yı yerinize bırakma kararını kim verdi?

(Rahmetov bunlatrı söylerken odanın içinde gezinmekte ve etraftaki sandalyeleri dokunup devirmektedir.)

VERA : Ben...

RAHMETOV: Demek ki Máşá'nın haberi bile yok.

VERA : Evet, haberi yok.

RAHMETOV: Oldu mu ya! Bundan daha da kötüsü, gelecekleri hakkında karara vardığınız elli kişiye, bir defacık sorulmuş mu, bakalım böyle bir değişikliği istiyorlar mı?

VERA : Evet, bu kararımda hatalıyım.

RAHMETOV: Sorun sadece bu değil. Dimitri Sergeyiç ile olan yaşamınıza bir göz atalım... Karakterlerin uygunsuzluğu...

VERA : Ama o, mükemmel bir insandır.

RAHMETOV: Evet, ikiniz de mükemmel birer insansınız. Ama Vera Pavlovna, sizin karakteriniz gelişip, olgunlaşmaya başlayınca, sizin ve Dimitri Sergeyiç'in birbirinize uymadığınız anlaşılmıştır.

VERA : Sizin nasıl bir insan olduğunuzu biliyorum. İş lafa gelince çok doğru şeyler söylüyorsunuz. Hele bunlar başkalarının hayatına aitse... Evet, hatalarım yok değil.

RAHMETOV: İnsanın hatalarını kabul etmesi bir erdemdir.

VERA : Siz aristokratlar dünyasından geldiğiniz ve halâ o dünyadan bütünüyle kopamadığınız için, meseleye erdemlilik açısından bakıyorsunuz. Ben ise, yanlışlardan ders almak ve aynı hataları tekrarlamamak sorunu olarak görüyorum.

RAHMETOV: Sözlerinize dikkat etseniz!

(Vera hem konuşmakta, hem de Rahmetov'un devirdiği sandalyeleri tekrar ayağa dikmeye başlar)

VERA : Bana bu eleştirileri yapan Rahmetov eğer herkesten uzun süre sakladığı gelirini çalışarak kazanan biri olsaydı... ...eğer topraklarını, o gelirleri üretenlere vermiş biri olsaydı, mesele olmazdı. Haklısınız, ben yapmak üzere olduğum hata ile şu ana kadar yaptıklarımı yok edecek ve bu işe düşman olanları sevindirecektim. Bu doğru... …ama... …sizin bu hatayı yapma şansınız bile yok.

RAHMETOV: Çok acımasızsınız.

VERA : Siz ise, yoksul öğrencilere yardım edecek

kadar acıma duygusuna sahipsiniz! Ama yaptıklarınız sadece kendi vicdanınızı hafifletmeye yarıyor. Lafta çok şey söylüyorsunuz. Sezar'ın hakkı Sezar'a. Bunu iyi de beceriyorsunuz. Kitaplar devirmişsiniz... Söyleyin, kitaplardan öğrendikleriniz hayatınızda neyi değiştirdi?

ON BİRİNCİ SAHNE

(Bir önceki sahne dekoru. Masada çaydanlık vardır. Vera, Máşá ve Donya çay içmektedirler.)

MÁŞÁ: Doğrusu, Rahmetov'un bizlerle hep birlikte görüşmek istemesine bir anlam veremedim.

DONYA: *(Vera'ya)* Sizin bir fikriniz var mı?

VERA: Bana "sizi ziyaret etmek istiyorum. Para ile ilgili bir konu. Hesap işlerine bakan arkadaşlarınız da olursa iyi olur," dedi.

DONYA: Biraz esrarengiz bir insan değil mi?

VERA: Kendini adadığı işler var. Bunları herkesin bilmesini...

(Kapı çalar. Vera kalkar.)

...istemiyor olsa gerek. Geldi galiba.

(Vera çıkar. Dönüşte yanında Rahmetov vardır.)

RAHMETOV: *(Çantalıdır. Diğerlerine)* İyi akşamlar.

VERA: Siz de çay alır mıydınız?

RAHMETOV: Şekersiz bir tane lütfen.

(Vera çay koyar.)

Hemen konuya girmek istiyorum. Vera Pavlovna, biliyorsunuz icara verdiğim oldukça büyük bir arazim vardı. Arazinin yarısını o araziyi işletip, elde edilen ürünün yarı gelirini her yıl bana verenlere karşılıksız olarak verdim. Kalan yarısını da sattım. Satıştan elde ettiğim geliri sizlere vermek istiyorum.

VERA: Karşılıksız olarak mı?

RAHMETOV: Biraz öyle. Bazı şartlarım, daha doğrusu önerilerim var.

VERA: Ne gibi?

RAHMETOV: Aslında önerilerim sizin yaptığınız planlarla aynı paralelde.

VERA: Nasıl?

RAHMETOV: Şehirdeki site hayatını bırakıp, şehir dışına taşınmak istiyordunuz.

VERA: Evet.

RAHMETOV: Kendi kurduğunuz fondaki para ile bunu daha çok uzun yıllar gerçekleştirmeniz zor. Benim paramı bu iş için kullanmanızı istiyorum.

VERA: Önerinizi kabul edebiliriz, ama siz ne yapacaksınız?

RAHMETOV: Başlangıçta Yaptırmayı planladığınız evlerin inşaatında çalışmak istiyorum. Yılın 6 ayı

orada çalışmak, geri kalan 6 ayı da diğer işlerime ayırmak istiyorum. 6 ayda kazanacağım para beni bir yıl geçindirir.

VERA: İnşaat bitince ne olacak?

RAHMETOV: Yeri hemen bugün bulsak, inşaat 3 yıldan önce bitmez. Daha sonrası... Orada sadece dikiş atölyesi olmayacak, değil mi?

VERA: Evet, aynı zamanda bir çiftlik kurmayı, kendi sebze ve medyalarımızı yetiştirip, evcil hayvanlar beslemeyi düşünüyorduk. Ama bunlar çok uzun vadeli planlardı.

RAHMETOV: Benim vereceğim para, bu planlarınızı daha çabuk gerçekleştirmenize yardım edecektir. Kuracağınız çiftlikte bana iş olmaz mı? Bilirsiniz topraktan anlarım. Ama yılda sadece 6 ay çalışabilirim.

VERA: Sizi aramızda görmek bizi sevindirir.

RAHMETOV: *(Çantasını açar, planlar çıkarır.)* Ben planlar da yaptım. Şimdi hep beraber bu planlara bakalım. Sizlere her bir şeyin kaça mal olacağını anlatacağım. Hesapları hep beraber inceleyelim. Yapmak istediğiniz değişiklikler varsa onları da tartışalım. Bu iş bizlere neye mal olur, ne kadar paramız var görelim.

MÁŞÁ: Tamam biz de hesaplarımızı çıkaralım, ama biliyorsunuz, bunlara burada karar veremeyiz.

DONYA: *(Vera'ya)* Diğer arkadaşlarla da tartışmalıyız, değil mi?

VERA: Biz bir taslak hazırlayalım. Sonra bütün arkadaşlarla toplanıp, tartışırız. Sizin durumunuza ilişkin bir sorun çıkacağını sanmıyorum. Son derece makul bir talep. Ama daha önce sizin de dediğiniz gibi, "kaderleri hakkında verilecek bir kararı" insanlar hep birlikte almalı.

RAHMETOV: Karşılıklı birbirimizin hatalarını düzelterek çok iyi yerlere gidiyoruz. Neyse... Sevgili Kirsanov bu akşam hastaneden geç mi dönecek yine?

VERA: Evet. Ama biz onu beklemeden işe girişelim. Bugün çok yorucu geçti. Bir an önce kendimi yatağa atmak istiyorum.

ON İKİNCİ SAHNE

(Dekor 6. Vera'nın yatak odası. Dört kadın hareketsiz yerde yatmaktadır. Yazar loş bir ışıkla aydınlatılır. Işık giderek azalır ve Yazar son mısrayı okuduğunda, iyice kararır. Nişanlı şiiri devam ettirerek girer. 1, 2, 3 ve 4ncü kadınlar temsil ettikleri dönemleri sembolize eden dans ve müziklerle sıraları geldikçe dansa başlarlar.)

YAZAR: Rüya, bütün çektiğimiz
Rüya kahrım, rüya zindan.
Nasıl da yılları buldu,
Bir mısra boyu maceram...

NİŞANLI: Bilmezler nasıl aradık birbirimizi,
Bilmezler nasıl sevdik,
İki yitik hasret,

İki parça can.
Çatladı yüreği çakmaktaşının,
Ağıyor gök kuşaklarının serinliğinde
Çağlardır boğulmuş bir su...
Ağıyor yeşil.

NİŞANLI: Şimdi artık beni tanıyorsun. Güzel olduğumu biliyorsun, değil mi? Ama bütün güzelliğimi görmek daha kimseye kısmet olmamıştır. Bak geçmişte olup bitenlere, bugün olanlara, yarın olacaklara bak. Dinle ve bak**:**

VERA: Kim bunlar?

NİŞANLI: İnsanların insan oldukları zamandı.
Onlar özgürdüler, onlar yiğittiler,
Onlar kardeş ve eşittiler.
Özgürce ürettiler,
Özgürce seviştiler.
Doğa'ydı bütün varlıkları. Kuşlar, balıklar, meyveler, ağaçlar.
Zordu, zordu doğanın çetinliğinde yaşamak.
Dediler ki**:** "Zorluğu aşmanın yolu**:**
Paylaşmak."

(Birinci kadın dansa başlar.)

Anaların anası idim o zaman.
Kızlarım, oğullarım vardı.
Bilmeseler de babalar, babalığını.
Analar herkesin anası, kızlar, oğullar herkesin kızları, oğullarıydı.
Ama sonra...

(İkinci kadın dansa başlar.)

Sonra...
Sonranın öncesi hayvanlara çoban oldu erkekler.

Bağladılar kapılarının dışına onları.
Ardından evin içine kadınları.
Ve yazıyı, ve parayı, ve devleti keşfettiler.
Kurduklarına dediler ki**:** Medeniyet.
Kölelik oldu, gelişmeye ödenen diyet.
Ben uykulara geçtim,
Rüyalarda var olmayı seçtim.
Olamazdım köleliğin olduğu yerde.
Bak bu kadın bir köle.
Fenikelilerin bereket ve aşk tanrıçası
Astrate.
Ne kadar da göz alıcı.
Fakat buyurdu efendisi elinde kılıcı**:**
"Hadi, efendine olan yükümlülüğünü yerine
getir;
İki yağma arasında dinlenirken zevkten inlet
onu."
Görüyorsun ya, bu kadın ben olamam,
Özgürlüğün olmadığı yerde yaşayamam...

(Üçüncü kadın dansa başlar.)

VERA: Ya bu?

NİŞANLI: Yüzyılarca kadını erkeği bir mal gibi alıp
sattılar.
Sonra toprağa bağladılar,
Toprakla birlikte pazarlıklarına kattılar.
Kurulunca fabrikalar, ihtiyaç duydular
Ve insanı topraktan ayırdılar.
Bir kavgadır başladı
Ve kadınlar ilk kez elde tüfek, Fransa'da,
ayağa fırladı.
Yetmedi kavgaları özgürlüğe ulaşmakta,
Fakat gördük kadınlar artık ayakta.
Ve bir gül açtı Almanya'da sokakta.
Kan kırmızı.

Onların dillerinde Rosa dediler adına.

(Dördüncü kadın, Rosa, dansa başlar.)

Haykırdı yoldaşlarına**:**

4.KADIN: "Yalnızca ama yalnızca bir tek kişinin bile farklı olma özgürlüğü,
Yeşertir toplumsal dirliği".

NİŞANLI: Düşmanları onu dört duvar arasına kapattı;
O düşmana inat, dört duvar arasında goncalar çoğalttı**.**
Gel gör ki, başlangıçta erkek yoldaşları duymadılar onu.
Duyamadılar, duyamazlardı.
Anlamadılar önemini bu sözlerin.
Anlayamadılar, anlayamazlardı.
Zira bir kadın gibi taşımamışlardı köleliğin çifte bukağını.
Ve günü geldi kavradılar gerçeği tüm derinliğiyle
Ve kavgaya koyuldular kadınıyla erkeğiyle,
Kavgaya koyuldu hayatı kuranlar emeğiyle
Ve artık yol açılmıştı.
Engebeliydi, taşlıydı.
Düştüler... Kalktılar...
Ama tarihi yazdılar,
“Kula kul olan insan değildir,
Komşusu açken tok yatan bizden değildir,” diyerek.
Ve vardılar insanlığın şafağına…
Ve de yaşadıklarını döktüler özgürlüğün mısralarına...
Dinle:

KADINLAR:

"Rüya, bütün çektiğimiz
Rüya kahrım, rüya zindan.
Nasıl da yılları buldu,
Bir mısra boyu maceram...
Bilmezler nasıl aradık birbirimizi,
Bilmezler nasıl sevdik,
İki yitik hasret,
İki parça can.
Çatladı yüreği çakmaktaşının,
Ağıyor gök kuşaklarının serinliğinde
Çağlardır boğulmuş bir su...
Ağıyor yeşil.
(Vera ve Nişanlı da kadınlara katılırlar. Şiir devam eder.)
Yivlerinde yeşil güller fışkırmış,
Susmuş bütün namlular...
Susmuş deniz.
Dünya mışıl - mışıl,
Uykular derin,
Yılan su getirir yavru serçeye,
Kısır kadın maviş bir kız doğurmuş,
Memeleri bereketli ve serin...
Sağıyor yeşil."*

ON ÜÇÜNCÜ SAHNE

(Dekor 1. Yazar'ın ışığı yanar.)

YAZAR: Hayat böylece akıp gidiyordu. Vera ile Kirsanov evlendi. Bir, iki, derken, üç yıl geçti. Atölyenin şöhreti büyüdükçe büyüdü. Benzer yeni girişimler ortaya çıktı. Bu

* Ahmet Arif, Hasretinden Prangalar Eskittim.

girişimlerden biri de…

Durun, bu yeni girişimi anlatmadan önce, ben size Kirsanov'un bir hastasından söz edeyim. Milyoner bir fabrikatör kızı, para peşinde koşan bir adama âşık olmuştu. Babasının koyduğu yasaklar sonucu, kız yemekten içmekten kesilmiş, yatağa düşmüştü. Hiçbir şey fayda etmiyordu. Sonunda kıza bakan ünlü profesörler, Kirsanov'dan yardım istediler. Kirsanov kızın öyküsünü dinleyince, ortada fiziki bir rahatsızlık olmadığını anlamıştı. Babanın yasağı kaldırmasını sağlamış, kızla yaptığı sohbetlerin de etkisiyle kız eski canlı hayatına dönmüştü. Daha sonra, para canlısı adamın asıl yüzünü gören kadın, adamdan ayrılmıştı. Bu arada Kirsanov ve Vera ile sıkı bir dostluk da kuran Katerina Vasilyevna isimli bu kadın, ki biz bundan sonra ona, Katya diyeceğiz, Vera gibi bir işletme kurmak istiyordu. Bir yandan kızının derdi, bir yandan da yaşlılık nedeniyle fabrikası ile gerektiği gibi ilgilenemeyen fabrikatörün de işleri bozulmaya başlamıştı. Bunun üzerine elektrik lambası üreten fabrikasını satmaya karar verdi. Sonunda Charles Beaumunt (Carlz Biyumunt) isimli bir Amerikalı fabrikayı satın almak için Petersburg'a geldi. İşte, Fabrikatör fabrikasını bu Amerikalıya satmaya karar verdi. Bu satıştan alacağı paranın önemli bir kısmını da, istediği gibi bir dikiş atölyesi kurması için kızı Katya'ya vermeyi düşünüyordu. Anlayacağınız, Vera'lara Katya'lar katılmaktaydı.

(Yazar'ın ışığı söner. Sahne aydınlanır.)

KATYA : Vera Pavlovna, öbür gün nikâhım kıyılıyor. Bu akşam size nişanlımı getireceğim.

VERA : Nişanlınız herhalde Biyumont'tan başkası değil, nasılsa onu çoktandır çılgınca seviyorsunuz.

KATYA : Ben mi? Çılgınca mı? Hepsi o kadar akıllı uslu olup, bitti ki, çılgınlık bu işin neresinde?!

VERA : İnanırım, inanırım, onunla elbette akıllı uslu konuşmuşsunuzdur, orası öyle. Ama benimle hiç de öyle konuşmuyorsunuz.

KATYA : Gerçekten mi? Tuhaf şey! Ama asıl tuhaf olan şeyi ben size şimdi anlatacağım. Sizi pek çok seviyor o, yani ikinizi elbette. Ama sizi Alexandr Matyeviç'ten daha çok seviyor.

VERA : Bunda şaşılacak bir şey yok ki! Onu bana anlattığınız taşkınlıkla bir de beni ona anlatmış olsanız, yani bu taşkınlığınızın binde birini göstermiş olsanız, o zaman.

KATYA : Siz, onun sizi benim aracılığımla tanıdığını mı sanıyorsunuz? Asla, asla, işin tuhafı bu işte! Benden bin kat daha iyi tanıyor o sizi.

VERA : Şaşılacak şey doğrusu! Ama nasıl olur?

KATYA : Nasıl mı? Size şimdi anlatacağım. O, Petersburg'a ayak bastığı günden beri sizi görmek istemiş. Ama bu tanışmayı, size tek başına değil de, nişanlısı ya da eşiyle beraber geleceği ana kadar erteleyip duruyormuş. Onu yalnız başına görmektense, eşiyle beraber görmeyi tercih edeceğinizi

sanıyormuş da... Görüyorsunuz ya... Düğünümüz de onun sizlerle tanışmak arzusuna dayanıyor.

VERA : Benimle tanışmak için sizinle evleniyor? Ama nasıl olur? Anlamıyorum bunu.

KATYA : Evet, benimle evleniyor, orası öyle. Yalnız sizin için benimle evlendiğini size kim söylemiş? Hayır canım, hayır, biz elbette ki birbirimizi sevdiğimiz için evleniyoruz. Ama o Petersburg'a gelmeyi tasarlarken, birbirimizi tanıyor muyduk bakalım? O gelmeseydi, nereden, nasıl tanışabilirdik onunla. Petersburg'a yalnız sizin için gelmek istiyormuş. Anladınız mı şimdi?

(Vera heyecanlanır.)

VERA : O, Rusçayı İngilizceden daha iyi biliyormuş, öyle anlatıyordunuz?

KATYA : Evet, evet, benim-senin gibi Rusça biliyor. Ve benim şivemle İngilizce konuşuyor.

VERA : Nasıl meraklandım, bilseniz! Nasıl da sevindim. Biricik Katyacığım benim.

(Vera Katya'yı öper, bunları söylerken)

Saşa! Saşacığım, buraya gel! Çabuk, çabuk gel!

(Kirsanov girer.)

KİRSANOV: Ne oluyor, ne var Veroçka? Aaa, hoş geldiniz Katerina Vas...

(Katya atılır, Kirsanov'u iki yanağından da öper. Kirsanov şaşırmıştır.)

VERA : Haydi, haydi otur, sana kendisi herşeyi anlatsın. Ben de henüz her şeyi bilmiyorum.

(Sahne kararır)

ON DÖRDÜNCÜ SAHNE

(Sahne aydınladıüında Katya ve nişanlısı hariç bütün oyuncular sahnededir. Birbirleri ile konuşmaktadırlar. Vera ellerini çırpar.)

VERA : Bir dakika sevgili dostlarım. . Bu gece en güzel giysilerinizle buraya gelmenizi istedim. Sebepsiz değil. Hepiniz Katya'yı tanıyorsunuz. Katya nişanlandı ve nişanlısı ile beni ve Kirsanov'u tanıştırmak için buraya gelecekler. Onların onuruna ben ve Kirsanov sürpriz bir parti düzenlemeyi kararlaştırdık. Birazdan gelirler. Saşacığım şampanyamız soğumuştur. Getirir misin?

(Kirsanov çıkar. Zil çalar. Máşá kapıyı açar. Önde Katya, arkasında Lopuhov girerler. Herkes donakalır, yalnız Rahmetov bıyık altından gülümsemektedir.)

Sen!.. Sen!.. İnanamıyorum!

(Vera Lopuhov'un boynuna atılır. Sarılırlar. Kirsanov girer. Şaşırmıştır.)

Saşa, Saşa bak!

LOPUHOV : Gel dostum, seni de kucaklayayım.

(Kirsanov ve Lopuhov sarılırlar. Vera sessizce ağlamaktadır.)

KİRSANOV : Söylenecek çok şey var ama yetersiz kalır kelimeler. Bırakalım hayat konuşsun. Şarkılarımızla katılalım hayata.

(*Vera ikinci sahnede söylediği şarkıyı mırıldanmaya başlar. Diğerleri ona katılır.)*

YAZAR: Yaşamak sevmektir... ...sevmekse üretmek. Ve bu, kelimelere sığmayan hayatın öyküsüdür. Ya sizin hayatınız?!

VERA'NIN ŞARKISI

Taş olsaydık çatlardık
İnsan olduk dayandık
Sevdik de insan olduk
İnsan olduk dayandık

Sevgileri özgürlükle sunduk
Sevgileri özgürlükte bulduk
Sevdik de insan olduk
İnsan olduk yaşadık

S O N